

(Groen) hangen in de openbare ruimte

RONDHANGEN DOOR DE JEUGD: TO GREEN OR NOT TO GREEN

(Merijn) M.G.A. Peters
s4762061

Geografie, Planologie & Milieu (GPM)
Faculteit van de Managementwetenschappen,
Radboud Universiteit

Bachelor thesis
Woorden: 18.446

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van een half jaar aan onderzoek over de hangplekvoorkeuren van jongeren. Voor dit onderzoek met de titel “(Groen) hangen in de openbare ruimte: rondhangen door de jeugd, to green or not to green” is er gekeken naar wat jongeren van 10 tot 14 jaar oud vinden van diverse soorten hangplekken. Het doel hiervan was om te achterhalen of hun voorkeuren meer neigden naar natuurlijke hangplekken of niet-natuurlijke hangplekken. Deze scriptie is dan ook voor iedereen bedoeld die zich interesseert in sociale aspecten van jongvolwassenen, maar ook beleidsmakers die gaan over het plannen van de publieke ruimte. Ik hoop met behulp van het schrijven van deze scriptie dan ook dat ik een bijdrage heb kunnen leveren aan de hoeveelheid kennis over hangplekvoorkeuren van jongvolwassenen.

Voor mij als afstudeerder van de opleiding Geografie, Planologie & Milieu was het een hele ervaring om alle processen mee te maken die horen bij het schrijven van een dergelijke bachelorscriptie. Omdat het een project was dat een dusdanig lange adem vereiste, was het een hele uitdaging om alle onderdelen van de bachelorscriptie op elkaar aan te laten sluiten, maar ook om alles goed te plannen in de beschikbare tijd. Ik heb dan ook veel geleerd van het schrijven van deze bachelorscriptie: elk onderdeel van het onderzoek vereist weer andere zaken. Door bovendien een kwantitatieve onderzoeksopzet te kiezen trad ik nogal buiten mijn eigen comfort zone. Alle onderdelen van deze bachelorscriptie correct vormgeven was dan ook niet gelukt zonder de hulp van anderen. Bij deze wil ik dan ook allereerst mijn scriptiebegeleidsters Jackie van de Walle bedanken voor alle input die ze mij heeft kunnen leveren, inclusief de uitgebreide feedback van verschillende onderdelen van het onderzoek. De sessies met de andere studenten die je begeleidde waren altijd erg verhelderend. Daarnaast wil ik ook Judy Nijman bedanken voor alle hulp omtrent het gedeelte van de data-analyse. Kwantitatief onderzoek doen is niet mijn sterkste punt, dus zonder haar hulp hadden de analyses niet van een dusdanige kwaliteit kunnen zijn. Ten slotte wil ik mijn vriend bedanken voor het bieden van een luisterend oor als er momenten waren in het proces van deze scriptie waarop ik er even doorheen zat.

Ik wens u dan ook veel leesplezier toe.

Merijn Peters

Arnhem, 15 augustus 2023

Samenvatting

In deze bachelorscriptie is er onderzoek gedaan naar de hangplekvoorkeuren van leerlingen van basisscholen en middelbare scholen in de leeftijd van 10 tot 14 jaar. Deze voorkeuren wat betreft hangplekken zijn toegespitst op natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken. De hoofdvraag luidt: In hoeverre hebben 10 tot 14-jarigen een voorkeur voor natuurlijke omgevingen als hangplek?

Het doel van dit onderzoek is om een bijdrage te kunnen leveren aan het verbeteren van de openbare ruimte voor kinderen van 10 tot 14 jaar oud, wat betreft de mogelijkheden tot het rondhangen erin. Er wordt namelijk geconstateerd dat in de laatste decennia de openbare ruimte steeds meer onder druk is komen te staan, specifiek voor deze doelgroep. De rol van tieners in het ontwerpen van de openbare ruimte is dan ook zeer beperkt gebleken, waardoor hun behoeftes gemiddeld onvoldoende mee worden genomen. Bovendien is gebleken dat ook het aandeel van natuur in de openbare ruimte steeds meer aan het verdwijnen is. Daarnaast ontstaan er steeds meer conflicterende ruimteclaims tussen jongeren en andere gebruikers van de openbare ruimte in de vorm van bijvoorbeeld overlast. Aan de andere kant is gebleken dat het verblijf in een natuurlijke omgeving een aantal positieve effecten kan hebben op de mens, effecten waar specifiek jongeren baat bij zouden hebben.

Om deze hangplekvoorkeuren te onderzoeken is er een digitale vragenlijst opgesteld die is verspreid onder diverse basisscholen en middelbare scholen waarin respondenten gevraagd werden om aan de hand van foto's een zestal verschillende hangplekken te beoordelen. Met behulp van de zelfdeterminatietheorie is er gekeken of deze theorie een goede voorspeller is van een voorkeur voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken. Uit de analyse van de antwoorden van de vragenlijst bleek dit niet het geval te zijn. Echter leken tieners een lichte voorkeur te hebben voor natuurlijke hangplekken, vooral de 10- tot 11-jarigen. Ook is er met behulp van de sociale cognitietheorie gekeken naar de oorsprong van de meningen die respondenten hebben over de diverse hangplekken. Hieruit kwam naar voren dat vooral de eigen ervaring bij dergelijke hangplekken het zwaarste meewoog voor de respondenten, gevolgd door de mening van vrienden. De mening van ouders werd als minder belangrijk geacht.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Samenvatting.....	2
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding en motivatie	5
1.2 Probleem- en doelstelling	6
1.2.1 Bevolkingsgroei	6
1.2.2 Het nut van de openbare ruimte.....	8
1.2.3 De openbare ruimte onder druk	9
1.2.4 Behoeftes in de puberteit.....	10
1.2.5 Openbaar ruimte gebruik door tieners	12
1.2.6 Conflicterende ruimteclaims door het rondhangen.....	14
1.2.7 Het nut van meer natuur.....	15
1.3 Onderzoeksvragen.....	16
1.4 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie	18
1.4.1 Maatschappelijke relevantie	18
1.4.2 Wetenschappelijke relevantie.....	21
1.5 Reading guide	23
2. Theoretisch framework	24
2.1 Relevante theorieën	24
2.1.1 Zelfdeterminatietheorie	24
2.1.2 Sociale cognitietheorie	26
2.2 Definiëren van begrippen.....	26
2.3 Conceptueel model	28
3. Methodologie	29
3.1 Onderzoeksmethode.....	29
3.2 Operationalisatie	29
3.3 Onderzoeksplan.....	31
3.4 Betrouwbaarheid, validiteit en beperkingen van het onderzoek	33
3.5 Het structureren van de data	35
4. Onderzoeksresultaten	36
4.1 Kenmerken van de onderzoekspopulatie.....	36
4.2 Het beantwoorden van deelvraag 1.....	38
4.3 Het beantwoorden van deelvraag 2.....	42
4.4 Het beantwoorden van deelvraag 3.....	44

5. Conclusie	45
5.1 Bevindingen	45
5.2 Beantwoording hoofdvraag.....	46
6. Discussie	48
6.1 Beperkingen van het onderzoek	48
6.2 Aanbevelingen.....	50
6.2.1 Vervolgonderzoek	50
6.2.2 Beleidsmarkers	51
10. Referenties	52
11. Bijlages.....	58
11.1 Lijst met tabellen en grafieken.....	58
11.2 Digitale survey	63

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en motivatie

Iedereen kent het wel: groepjes van tieners die rondhangen op straat of in een winkelcentrum met de daarbij behorende muziekapparaten en bijvoorbeeld scooters. Voor veel mensen worden zij als een lastige verschijning gezien in de openbare ruimte (Deinet, 2009). Waarschijnlijk vergeten veel mensen echter dat ook zij vroeger jong zijn geweest en zeer waarschijnlijk ook vergelijkbare behoeften hadden toen zij in de puberteit geraakten. Weliswaar hield dit rondhangen in hun tijd een iets andere invulling in, maar het is van alle tijden. Sterker nog, het rondhangen op straat vervult een belangrijke functie in het opgroeien van pubers. Zo is de openbare ruimte een plek zonder de regels van thuis of school. Hierdoor voldoen hangplekken aan hun behoeftes om zich los te maken van hun ouders of school en om je in deze context onder leeftijdsgenoten te begeven (Van Melink & Filius, 2011). Dit gold ook voor mij toen ik jong was. In het dorp Ottersum, waar ik ben opgegroeid, werd dan ook in 2009 de zogenaamde Sport- en Speelstraat De Brink geopend, bestaande uit kunstgrasveld voor sporten en een klimbos met speeltoestellen (Sport & Speelstraat De Brink, z.d.). Dit werd destijds erg warm ontvangen door iedereen in het dorp. Destijds was ik 11 jaar oud en voor die tijd waren er maar beperkte voorzieningen van deze aard aanwezig in het dorp. In de daaropvolgende jaren werd de Sport- en Speelstraat dan ook in de omliggende dorpen een begrip en tieners en kinderen van alle leeftijden uit deze dorpen bezochten ook regelmatig deze plek. De grote variatie aan mogelijkheden maken het tot een geliefde plek in de omgeving. Sinds het wonen in het centrum van Arnhem is het mij opgevallen dat jongeren op de gekste plekken samenkomen. Toen ik recentelijk een groep jongeren weggestuurd zag worden bij een bepaalde hangplek is bij mij het idee ontstaan om te onderzoek te doen naar wat jongeren nou eigenlijk zoeken in een hangplek. Echter is het niet vanzelfsprekend dat er in elke stad of dorp dergelijke kernen aanwezig zijn waar jongeren naartoe kunnen komen om te sporten, spelen of rondhangen. Vooral ook omdat de openbare ruimte de laatste jaren steeds meer onder druk komt te staan (Programma Slimme en Gezonde Stad, 2019). Omdat het vooral in steden steeds drukker wordt en al die groepen hun plek in de openbare ruimte willen claimen ontstaat er nog weleens conflicten tussen bijvoorbeeld omwonenden en hangjongeren (Sybesma, 2009). Persoonlijk vond ik het rondhangen in een meer groene omgeving een aantrekkelijker idee dan het rondhangen in een winkelcentrum. Het verblijf in de natuur biedt dan ook diverse voordelen, zoals meer rust in het hoofd als ook een prikkelarme omgeving (Matthews et al., 1997; IPM, 2008). Aangezien groene omgeving over het algemeen minder druk zijn zou ik mij voor kunnen stellen dat hangjongeren hier minder last hebben van omwonenden. In het kader hiervan vroeg ik mij dan ook af hoe jongeren in dit idee zouden staan: door een groenere en dus minder druk gebied uit te kiezen

om rond te hangen zouden zij minder problemen kunnen ervaren met omwonenden en zo meer een meer eigen plek hebben in de openbare ruimte.

1.2 Probleem- en doelstelling

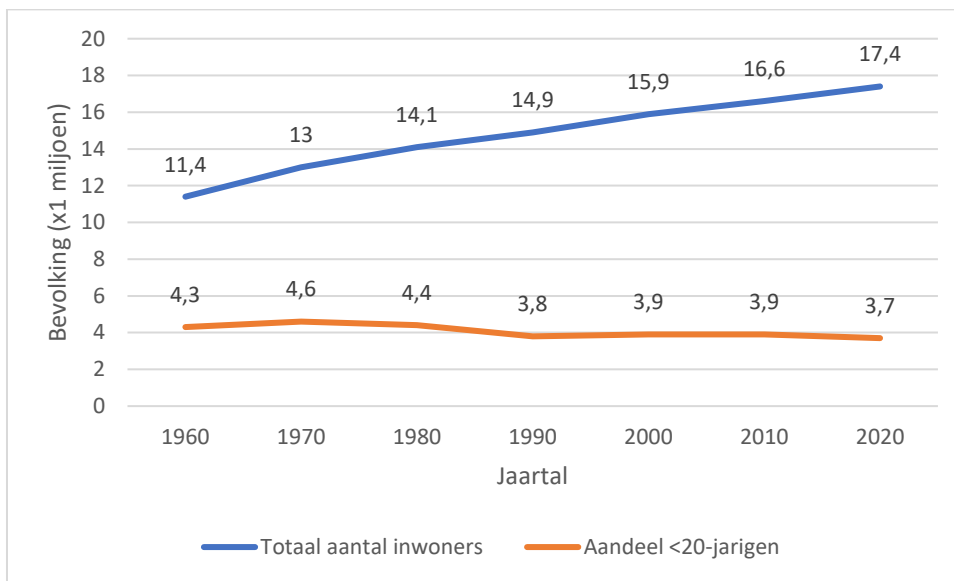
1.2.1 Bevolkingsgroei

De bevolking van Nederland is gestaag aan het groeien. Volgens het CBS (2022) woonde er in het begin van 2022 17,6 miljoen mensen in Nederland. Dit betekent een stijging van 220.619 inwoners (CBS, z.d.). Naar verwachting zullen dat er 18,9 miljoen zijn in 2035. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door de toenemende migratie sinds de jaren '70 en de stijgende levensduur, lees vergrijzing (CBS, 2022). Dit verklaart dan ook deze bevolkingsgroei in 2022, aangezien er in dit jaar relatief veel migranten vanuit Oekraïne naar Nederland zijn gekomen. Dit is opmerkelijk te noemen, aangezien er in 2022 juist sprake was van een lichte oversterfte van 2.608 inwoners onder de Nederlandse bevolking. Dit betekent dat er in 2022 2.608 meer mensen zijn overleden dan dat er geboren zijn (CBS, z.d.).

Dit heeft dan ook consequenties voor het aandeel van mensen jonger dan 20 jaar oud. Hun aandeel in de totale bevolking is dan ook aan het afnemen sinds de jaren '70. In 1960 bestond de groep van jongeren jonger dan 20 jaar nog uit 4,3 miljoen inwoners op een totaal aantal inwoners van 11,4 miljoen. In 2020 was hun aandeel echter gedaald naar 3,7 miljoen op een totaal aantal inwoners van 17,4 miljoen (CBS, 2022). In grafiek 1 is de afname van deze groep in het totaal aantal inwoners van Nederland visueel weergegeven.

Grafiek 1

Bevolkingssamenstelling van Nederland sinds 1960

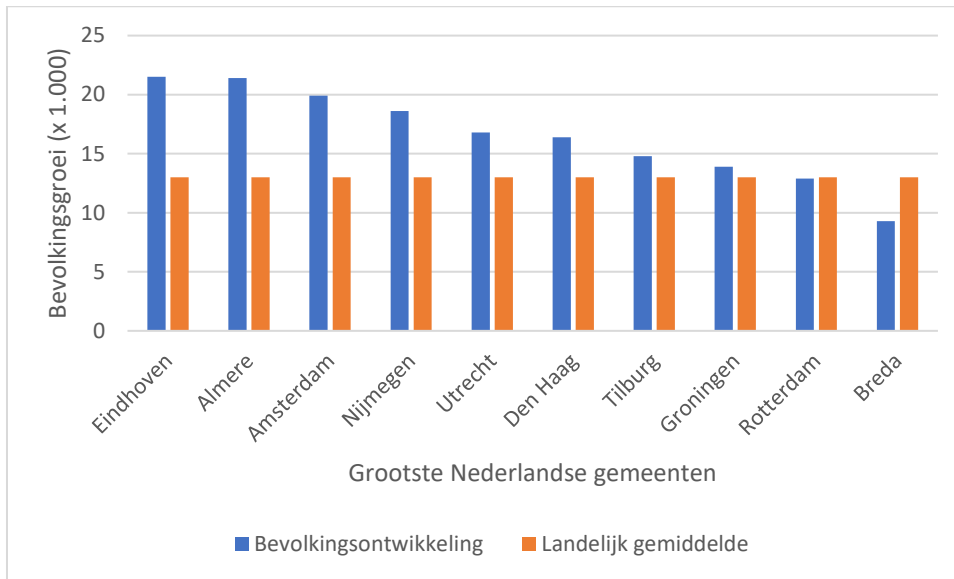

Noot. Gegevens afkomstig van Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022, *Bevolking in de toekomst*.

Deze bevolkingsgroei doet zich vooral voor in de Nederlandse steden. Voor de toekomst voorspelde het CBS in 2016 dat van de totale bevolkingsgroei tussen 2015 en 2030 drie kwart in de grotere gemeenten plaats zal gaan vinden, zoals Eindhoven, Almere en Amsterdam. Zij vormen samen dan ook de gemeenten waarbinnen naar verwachting een derde van de totale Nederlandse bevolkingsgroei plaats gaat vinden tot 2030 (CBS, 2016). Nieuwere cijfers van het CBS over 2022 laten zien dat in 8 van de 10 grootste Nederlandse gemeentes de bevolkingsgroei hoger is dan het landelijk gemiddelde van 13 nieuwe inwoners per 1.000 inwoners (CBS, 2023). Deze ontwikkeling is weergegeven in grafiek 2.

Grafiek 2

Bevolkingsontwikkeling van de 10 grootste Nederlandse gemeenten, 2022

Noot. Gegevens afkomstig van Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023, *In 2022 bevolkingsgroei in vrijwel alle gemeenten.*

Een belangrijke reden van een gemiddeld hogere bevolkingsgroei in deze gemeenten is volgens de Agenda Stad (2018) dat steden belangrijk zijn voor de economie. In deze gemeenten zijn namelijk landelijk gezien de meeste banen te vinden, wat een enorme aantrekkingskracht geeft op grote steden en het proces van verstedelijking. In 2016 woonde dan ook driekwart van de Nederlanders in een stad (Agenda Stad, 2018).

1.2.2 Het nut van de openbare ruimte

De openbare ruimte vervult diverse functies voor de gebruikers ervan. Höglhammer et al. (2017) noemt in hun case study naar de stad Wenen diverse belangrijke elementen die betrekking hebben op de openbare ruimte. Zo zijn het plekken die belangrijk zijn voor ontspanning, recreatie en de mogelijkheid bieden tot het gebruik ervan voor sport. In dat opzicht draagt de openbare ruimte veel bij aan de kwaliteit van het leven in steden.

Daarnaast heeft het vertoeven in de openbare ruimte ook een effect op de sociale cohesie van de gebruikers ervan. In een studie van Peters et al. (2010) kwam namelijk naar voren dat vooral het verblijf in openbare groene parken deze sociale cohesie kan bevorderen. Peters et al. (2010) hebben het hier met name over de sociale cohesie tussen verschillende bevolkingsgroepen. Zoals eerder gesteld bestaat de Nederlandse samenleving uit een groeiend aantal migranten, vooral in de grote steden. Vooral sinds de jaren '90 is er steeds meer spanning ontstaan tussen deze migrantengroepen en de native Nederlandse bevolking. De Nederlandse overheid heeft zich dan ook sinds een aantal

decennia toegelegd op het creëren van meer interetnische interacties in de openbare ruimte (Peters et al., 2010). Volgens hen zijn het juist de stedelijke parken in de openbare ruimte die hier uitermate geschikt voor zijn. Zij stellen namelijk dat elke bevolkingsgroep een inherente behoefte heeft aan een groene omgeving. Ondanks dat de meeste bezoekers van stadsparken het vooral laten bij een kort praatje, wanneer het gaat over het contact met bevolkingsgroepen anders dan die van henzelf, heeft ook dit korte praatje een versterkende werking op de algehele sociale cohesie van de parkbezoekers. Dit prettige contact kan er op zijn buurt weer voor zorgen dat de bezoekers ook een sterke verbondenheid ontwikkelen met het stadspark in kwestie (Peters et al., 2010). Zij sluiten hun artikel vervolgens af met de opmerking dat het succes van openbare ruimtes niet alleen te danken is aan stedelijke planners of architecten, maar dat het aandeel *place-making* door de gebruikers van deze openbare ruimtes uiteindelijk de doorslaggevende succesfactor is.

“People make places, more than places make people” (Peters et al., 2010, p. 92).

1.2.3 De openbare ruimte onder druk

Dit zet dan ook druk op de openbare ruimte, want deze groeiende verdichting levert diverse vraagstukken op omtrent de leefbaarheid van steden in de vorm van voldoende ruimtelijke kwaliteit. Het creëren van leefbare buurten vormt een hele uitdaging waarbij inwoners het liefst diverse voorzieningen zoals parken, speeltuinen, scholen en winkels enigszins in de buurt willen hebben (Höglhammer et al., 2017). Bovendien hebben naast de inwoners ook bedrijven bepaalde wensen, zoals de bereikbaarheid van hun bedrijven en voldoende parkeermogelijkheden. Het werken met deze conflicterende ruimteclaims vormt dan ook een hele uitdaging (Programma Slimme en Gezonde Stad, 2019; Kuiper, 2011).

Volgens Vreke et al. (2005) hangt het probleem van de toenemende druk op de openbare ruimte samen met de planologische onzekerheid omtrent de financiën van heden ten daagse woningbouwprojecten. De oorzaken van deze problemen beginnen volgens hen in de jaren '80. Sindsdien zijn Nederlandse gemeenten namelijk een passiever grondbeleid gaan voeren omtrent de woningbouw. Dit betekende dat er voor de projectontwikkelaars meer keuzevrijheid kwam in de prijsklasse van het gebouw dat er gebouwd kon gaan worden, inclusief de daar bijhorende winstmarge van de ontwikkelaar. Dit had als resultaat dat er op uitleglocaties (VINEX-locaties) meer duurdere woningbouw is gekomen, waarbij de grondprijs steeds meer afhankelijk werd van het type woning. Op zijn beurt had dit als resultaat dat de woningdichtheid hoger is geworden in regio's waar er een flinke verdienmarge te behalen viel voor de projectontwikkelaars. Het aandeel van de

grondprijs in de prijs van deze nieuwbouwwoningen is daarom dan ook toegenomen sinds 1990, mede omdat de bouwkosten bij deze trend achterbleven (Buitelaar, 2010; Vreke et al., 2005). Deze gestegen grondkosten zijn dan ook een van de oorzaken van een meer passiever gemeentelijk beleid rondom het ontwikkelen van woningbouw sinds de jaren '90. Ook is er in deze periode veel kennis over het voeren van een actief grondbeleid weggelekt bij veel Nederlandse gemeenten. Hierdoor is er voor gemeentes een steeds groter wordend financieel risico gaan hangen aan het voeren van actieve grondverwerving. Het betreft hier een risico dat veel gemeentes dan ook niet meer bereid zijn om te nemen, waardoor er nog maar zelden een actief grondbeleid gevoerd wordt (Vreke et al., 2005). Toch heeft de gemeente volgens de Wet ruimtelijke ordening vooralsnog een plicht heeft om goede ruimtelijke ordening te garanderen, aldus Buitelaar (2010). Omdat sindsdien de marktpartijen meer macht hebben verworven omtrent de grondexploitatie is het dan ook aan deze partijen om te bepalen wat het aandeel groen gaat zijn in de openbare ruimte. Daarnaast zijn ook voor de projectontwikkelaars de financiële risico's de afgelopen decennia gestegen. Hierdoor komt het dan ook regelmatig voor dat er groene ruimte opgeofferd wordt ten behoeven van het winstgevend houden van een woningbouwproject. Concreet betekent dit dat er dikwijls meer woningen op hetzelfde oppervlak gebouwd worden, waardoor de straten kleiner worden en er minder groen aanwezig is in de openbare ruimte (Buitelaar, 2010; Vreke et al., 2005).

1.2.4 Behoeftes in de puberteit

In deze scriptie zal er gekeken worden naar de behoeftes van een jongere bevolkingsgroep, wat betreft hun verblijf in de openbare ruimte. Het betreft hier namelijk kinderen in de leeftijd van 10 tot 14 jaar oud. De keuze voor specifiek deze doelgroep heeft te maken met het feit dat er nog geen onderzoek is gedaan naar hangplekpraktijken van kinderen die nog aan het begin van hun puberteit staan. Er is dan ook gekozen voor deze doelgroep omdat volgens de Centers for Disease Control and Prevention (2021) vanaf deze leeftijd het afzetten tegen de ouders is begonnen, dat gepaard gaat met een toenemende drang om hechte vriendschappen te gaan onderhouden. Het vormen van een beter beeld van de introductie van jonge pubers in het openbare ruimte gebruik, waarin zij zich vanaf dat moment gemiddeld meer gaan begeven, levert hiermee een bijdrage aan het verbeteren van het meer geschikt maken van de openbare ruimte voor specifiek beginnende tieners. Hun openbaar ruimtegebruik zal later nog aan bod komen.

Met het begrip *puberteit* wordt de periode bedoeld tussen de leeftijd van 10 en 20 jaar. Voor veel mensen is het een heftige periode in het leven. Dit is te verklaren door een mismatch tussen bepaalde hersengebieden. Zo is het hersengebied dat zorgt voor een regulering van emoties al

volgroeid. Het hersengebied dat er voor moet zorgen dat deze emoties gecontroleerd blijven en eventueel afgeremd kunnen worden is echter nog volop in ontwikkeling in de puberteit. Ook veranderen de hormoonspiegels sterk in het lichaam van een puber. Dit fenomeen kan er dan ook voor zorgen dat er stemmingswisselingen optreden bij iemand in de puberteit. Daarnaast zijn jongeren die net in de puberteit komen vaak heel druk en snel afgeleid. Dit duurt gemiddeld tot de leeftijd van 15 bereikt is, dan worden ze vaak juist heel traag. Dit heeft als oorzaak een uitgestelde aanmaak van melatonine, welke pas later op de avond op gang begint te komen. Hierdoor kan er regelmatig een slaapttekort optreden bij jongeren (Prinsen & Terpstra, 2009).

In de puberteit beginnen pubers steeds meer een gevoel van eigenheid te ervaren. Er wordt veel geëxperimenteerd met het gedrag dat ze vertonen om zich zo te kunnen onderscheiden van hun ouders. Daarnaast wordt de drang om zichzelf tot een bepaalde groep te kunnen rekenen steeds groter (Prinsen & Terpstra, 2009).

Dit experimenteren met gedrag zorgt dan ook vaak voor een toenemende hoeveelheid conflicten tussen ouders en hun puberzoon of -dochter. Volgens Anderson et al. (1989) leidt dit fenomeen tot een afname in de warmte van de zoon-moederrelatie. Daarnaast voelen veel moeders zich minder betrokken bij hun zonen. Dit heeft als effect dat kinderen in toenemende mate minder naar hun ouders gaan trekken: vrienden worden steeds belangrijker voor hen. Een groeiende drang naar eigen meningsvorming is dan ook een kenmerk van de puberteit. Concreet betekent dit dat tieners qua meningsvorming minder naar hun ouders gaan kijken en zich meer gaan richten op meningen van leeftijdsgenoten (Anderson et al., 1989).

Volgens de Centers for Disease Control and Prevention (2021) gaat dit gepaard met een toenemende groepsdruk van leeftijdsgenoten. Tieners willen volgens hen namelijk graag bij een bepaalde groep horen en bij elke groep horen weer andere gedeelde meningen. Dit fenomeen begint zich voor te doen tussen de leeftijd van 9 en 11 jaar oud en wordt alleen maar sterker naarmate de puberteit vordert (Centers for Disease Control and Prevention, 2021).

Deze groeiende behoefte om meer vrienden te hebben en er een sterkere band mee te hebben kwam ook naar voren in een onderzoek van Rembeck & Hermansson (2008) naar de ervaringen die 12-jarigen meisjes in Zweden hebben met hun beginnende puberteit. Volgens de auteurs hadden alle participanten een sterke drang naar het hebben van grote groepen vrienden. Onder deze groep vrienden zitten ook veel oudere meiden, om zo hun eigen gedrag aan hen te kunnen spiegelen. Hiermee nemen deze oudere meiden dan ook gedeeltelijk de rol over van die van hun moeder, aldus Rembeck & Hermansson (2008). Wat betreft de relatie met hun eigen moeder, deze komt wel meer onder druk te staan. Enerzijds willen veel dochters in overeenstemming met hun moeder leven, maar anderzijds willen ze hun leven steeds meer op hun eigen manier leven (Rembeck & Hermansson, 2008).

1.2.5 Openbaar ruimte gebruik door tieners

Vooraf voor tieners vervult de openbare ruimte een belangrijke plek. Aldus Höglhammer (2017) zijn het plekken waar zij samen kunnen komen, zonder last te hebben van invloeden vanuit bijvoorbeeld hun ouders of school. Dit maakt dergelijke hangplekken dan ook tot belangrijke plekken waar de identiteitsvorming plaatsvindt van vooral tieners tussen 10 en 14. Zoals al duidelijk is gemaakt bevinden zij zich namelijk in de overgangsfase van kind richting de puberteit, met uiteindelijk als doel volwassen worden (Van Melik & Filius, 2011).

Om steeds meer op je eigen manier te kunnen gaan leven, wordt het contact buitenshuis steeds belangrijker. Aangezien pubers zich meer los willen maken van hun ouders en er dan ook vaak andere ideeën op nahouden dan zij, begint de openbare ruimte een steeds belangrijkere rol te vervullen voor pubers aldus Höglhammer et al. (2017). Vanwege de beperkte mobiliteit van pubers zijn zij meer aangewezen op de openbare ruimte, wanneer zij een plek zoeken om zich met vrienden te onttrekken aan het oog van ouders en school. Hun wereld is nagenoeg wel groter geworden wanneer zij naar de middelbare school gaan, die vaak een eind verder weg van huis ligt dan hun basisschool, maar toch vervult de openbare ruimte voor hen een belangrijke functie daarin (Höglhammer et al., 2017).

Volgens de auteurs kunnen plekken in de openbare ruimte op twee manieren functioneren. Dit onderscheid kwam ook naar voren in een onderzoek van Van Melik & Filius (2011). De eerste is als een zogenaamde *place of interaction*. Dit zijn plekken waar je zowel kan zien en gezien kan worden. Denk hierbij aan plekken waar de mogelijkheid bestaat om andere mensen en hun gedrag te observeren en aan plekken waar tieners elkaar kunnen ontmoeten. De tweede soort plekken zijn *places of retreat*. Deze locaties geven tieners een gevoel van vrijheid: deze plekken beschikken over beperkt toezicht, waardoor er andere regels gelden dan bijvoorbeeld thuis of op school. Op deze plekken komen tieners om zich terug te trekken, zowel van hun ouders als ook van andere jongeren (Van Melik & Filius, 2011).

De drang om zichtbaar te zijn is iets wat ook in een onderzoek van De Backer (2019) naar hangpraktijken in de publieke ruimte van Brussel naar voren kwam. Deze zichtbaarheid heeft volgens hem twee uitkomsten. De eerste uitkomst is controle en gaat over de mate waarin je gecontroleerd wordt door je omgeving. De tweede uitkomst van zichtbaarheid is erkenning. Concreet betekent dit het claimen en waarderen van plekken in de openbare ruimte door diverse groepen (De Backer, 2019). Zoals eerder aangegeven zijn dit voor pubers, volgens Van Melik & Filius (2011) en Höglhammer et al. (2017) twee belangrijke elementen van de publieke ruimte die ook bij de puberteit horen: waar zij zich aan de ene kant willen distantiëren van hun ouders, willen zij aan de andere kant ook zichtbaar zijn voor de buitenwereld.

De manier waarop pubers de openbare ruimte gebruiken is niet altijd inherent aan de manier waarop deze plekken zijn ontworpen, aldus Matthews et al. (1997). Volgens hen doen tieners veel aan *place-making*. Dit betekent dat diverse groepen jongeren middels een *flow of meaning* hun eigen hangplekken hebben waar zij op hun buurt bepaalde culturele waarden en normen aan verbinden. Op deze manier gebruiken zij deze plekken om zich te distantiëren van andere groepen jongeren. Daarnaast stellen de auteurs dan ook dat deze zogenaamde hangplekgeografieën ontzettend verschillen per plek en per groep jongeren. Matthews et al. (1997) stellen dan ook dat elke groep jongeren hun eigen microcultuur heeft.

Deze *place-making* vindt volgens Pyrry (2016) plaats door “meaningful practical engagement with one’s surroundings” (Pyrry, 2016, p. 10). Dit was een van de resultaten van haar onderzoek naar rondhangende tienermeiden in een overdekt winkelcentrum in San Francisco. Want wat doen pubers nou eigenlijk nog meer in de openbare ruimte dan alleen elkaar ontmoeten en praten? Naast het sociale element is volgens Pyrry (2016) ook het element van *playing* belangrijk voor in ieder geval puberende meiden, zeker in een steeds drukker wordende maatschappij:

“When every bit of the so-called free time is harnessed to serve a pre-determined goal and all ‘activities’ take place in highly normative adult-supervised spaces, young people rarely get the chance to play with who/how they are” (Pyrry, 2016, p. 12). Dit element van *play* uit zich volgens haar in het zogenaamde *dwelling*: het eigen maken van een bepaalde plek door erin op te gaan. Concreet betekende dit in Pyrry’s onderzoek dat veel jonge meiden het leuk vonden om naast het praten ook winkels in te gaan om daar met de items ‘te spelen’. Hieruit laat zich concluderen dat er bij *place-making* door jonge mensen ook veel fantasie en nieuwsgierigheid komt kijken.

Ook naar Nederlandse hangplekpraktijken is onderzoek gedaan. Van der Meulen & Van Melik (2019) hebben onderzocht wat de wensen van tieners in Utrecht zijn wat betreft hun gebruik van de openbare ruimte. Hierbij gaf 80 procent van de ondervraagden aan dat zij er het liefst met vrienden zijn, waarbij 73 procent het contact met onbekenden minder belangrijk vindt. 30 procent vindt het zelfs vervelend als ‘hun’ plek bezet wordt door bijvoorbeeld ouderen, kleine kinderen en hangjongeren die overlast veroorzaken. Deze cijfers benadrukken dan ook nogmaals het sociale aspect dat het zich bevinden in de openbare ruimte heeft voor tieners (Van der Meulen & Van Melik, 2019).

Daarnaast zit er een verschil tussen waar jongens en meisjes de openbare ruimte specifiek voor gebruiken. Uit een ander onderzoek van Van Melik & Filius (2011) naar de gedane activiteiten van tieners in de gemeente Houten kwam naar voren dat bij de grootste groep van de meisjes vooral het

praten over serieuze dingen favoriet is, met zo'n 40 procent van de tijd. De grootste groep van de jongens had echter het simpelweg chillen als favoriet, ook zo'n 40 procent. Denk hierbij aan het commentaar hebben op voorbijgangers, grappen maken en muziek luisteren. Daarnaast gebruikt 30 procent van de jongens de openbare ruimte het liefst om te sporten (Van Melik & Filius, 2011). Ook wordt de openbare ruimte gebruikt om dingen te doen die de tieners liever niet in het bijzijn van hun ouders of de school doen, zoals roken en alcohol drinken. Volgens Van Melik & Filius (2011) wordt de openbare ruimte dan ook door zo'n 8 procent van de tieners onder de 14 gebruikt om te roken. Bovendien drinkt 10 procent van hen ook in het openbaar.

1.2.6 Conflicterende ruimteclaims door het rondhangen

Het zijn dan ook vooral deze laatstgenoemde bezigheden (drinken, muziek luisteren, voorbijgangers becommentariëren) die voor problemen zorgen. Zo komt het regelmatig voor dat omwonenden klagen over rondhangende jongeren vanwege het geluidsoverlast door muziek of scooters (Deinet, 2009; Sybesma, 2009). In de gemeente Houten heeft dan ook een kwart van de tieners in 2011 weleens klachten van omwonenden gekregen over hun gedrag in de openbare ruimte. Daarnaast is 20 procent van hen weleens weggestuurd door de politie (Van Melik & Filius, 2011). Dergelijke overlast kan ook te maken hebben met het fenomeen van *place-making*. Openbare plekken worden namelijk uiteindelijk door volwassenen gepland en maar beperkt of helemaal niet door tieners zelf (Höglhammer et al., 2017). Dit heeft als resultaat dat het claimen van een bepaalde openbare plek door pubers ook op een fysieke manier kan plaatsvinden, volgens Matthews et al. (1997). Zij stellen dan ook dat jongeren soms met behulp van graffiti en vandalisme in openbare plekken een grens trekken tussen henzelf en de buitenwereld. Maar voor het waarborgen van de ruimtelijke kwaliteit voor iedereen is dit natuurlijk een niet-gewenst fenomeen.

Ook Höglhammer et al. (2018) benadrukken deze problemen. Volgens hen gaat dit soms zo ver dat tieners een gebiedsverbod krijgen voor hun favoriete hangplekken. Wat ook kan gebeuren is dat de ouders van deze tieners hen strenger gaat handhaven. Dit heeft als resultaat dat tieners deze plekken dan ook gaan vermijden, iets wat volgens Höglhammer et al. (2018) geen gewenste uitkomst is: "Avoidance of public spaces though can lead to a retreat to private areas, which may further exacerbate the loss of important functions public spaces provide for urban societies" (Höglhammer et al., 2028, p. 816).

1.2.7 Het nut van meer natuur

In deze scriptie zal er onderzocht worden of tieners in de leeftijd van 10 tot 14 jaar een voorkeur hebben voor hangplekken met natuur, dan wel voor hangplekken zonder natuur. Gezien de eerder genoemde conflicterende ruimteclaims zal er onderzocht worden of het hebben van een hangplek in de natuur juist voor minder van deze claims zou kunnen zorgen, gezien het minder drukke karakter van een groene, breder opgezette openbare plek.

De aanwezigheid van een groene omgeving wordt door veel mensen op de prijs gesteld. Uit onderzoek van Kuik & Rietveld (2013) is gebleken dat het in verstedelijkte gebieden vooral gaat om een direct zichtbaar stuk open ruimte dat vanuit de woning te zien is. Hoe verder weg van huis er groen te vinden is, hoe minder hoog mensen hun woongenot gemiddeld waarderen (Kuik & Rietveld, 2013). Ook voor jongeren heeft de natuur een belangrijke waarde.

Uit onderzoek van IPM (2008), in opdracht van het Ministerie van LNV, kwam naar voren dat is gebleken dat de aanwezigheid van natuur een positief effect heeft op de menselijke gemoedstoestand. Ook voor jongeren was dit effect sterk aanwezig. De onderzoekers vonden dan ook een duidelijk verband tussen jongeren die veel in de natuur zijn en hun gemoedstoestand. Tieners die zich namelijk vaker in de natuur begaven bleken beter in hun vel te zitten dan jongeren die weinig in de natuur komen. Dit houdt onder andere in dat ze beter kunnen slapen door meer rust in hun hoofd. Dit is iets waar veel jongeren problemen mee krijgen later in de puberteit, zoals eerder al ter sprake is gekomen (IPM, 2008).

Daarnaast wordt ook het gevoel van vrijheid genoemd als belangrijk voordeel van het verblijven in de natuur. Een groene omgeving biedt namelijk een plek zonder regels. Bovendien is het een prikkelarme omgeving doordat je er even kan ontsnappen aan de drukte van een stad (IPM, 2008). Ook Matthews et al. (1997) beschrijven het positieve effect van een natuurlijke omgeving voor pubers als zijnde een plek zonder al te veel prikkels. Zij stellen dan ook dat de natuur met name uitermate geschikt als *place of retreat*.

Uit onderzoek van Mäkinen & Tyrväinen (2008) naar groene openbare plekken in Helsinki kwam naar voren dat ook deze plekken door tieners anders gebruikt worden dan door volwassenen. Ondanks dat tieners in de Finse context minder een groene plek bezoeken dan volwassenen bleken zij deze locaties voor meer verschillende dingen te gebruiken. Mäkinen & Tyrväinen (2008) identificeerde in hun onderzoek dan ook drie verschillende groene plekken: activiteitenparken, gebruik als actieve en sociale arena's, tussenruimtes, nuttig voor spontane en informele activiteiten en afgelegen ruimtes, voor de meer avontuurlijke tieners. Ook hier wordt er door de auteurs benadrukt dat jongeren vaak

niet meegenomen worden in het ontwerpen van dergelijke groene ruimtes (Mäkinen & Tyrväinen, 2008).

1.3 Onderzoeksvragen

In deze scriptie is reeds geconcludeerd dat door de toenemende bevolkingsgroei het aandeel jongeren in de Nederlandse bevolking is afgenomen. Daarnaast is uitgelegd dat door de gestegen grondprijzen en het passievere gemeentelijke grondbeleid de druk op de openbare ruimte is toegenomen. Dit had als resultaat dat er meer conflicterende ruimteclaims zijn ontstaan tussen de diverse gebruikers ervan met ieder hun eigen eisen aan de openbare ruimte. Ook het aandeel van natuur in de openbare ruimte is afgenomen, terwijl het verblijf in de natuur diverse voordelen blijkt te hebben. Voordelen waar ook puberende jongeren veel aan zouden kunnen hebben.

In deze scriptie wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de openbare ruimte voor tieners van 10 tot 14 jaar. Dit wordt gedaan door te inventariseren wat voor soort hangplekken in de openbare ruimte favoriet zijn van deze doelgroep. Gezien het verblijf in een natuurlijke omgeving diverse voordelen heeft, zal er in dit onderzoek een onderscheid gemaakt worden tussen natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken in de openbare ruimte. Door te achterhalen of tieners in de leeftijd van 10 tot 14 jaar een voorkeur hebben voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken zal er een bijdrage geleverd worden aan een passender ruimtelijk beleid, toegespitst op deze doelgroep.

De hierbij behorende hypothese is: *10 tot 14-jarigen hebben een uitgesproken voorkeur voor natuurlijke hangplekken.* De hoofdvraag die bij dit onderzoek hoort luidt dan ook als volgt:

In hoeverre hebben 10 tot 14-jarigen een voorkeur voor natuurlijke omgevingen als hangplek?

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn er een drietal deelvragen opgesteld.

Ten eerste zal er gefocust worden op de daadwerkelijke meningen die 10 tot 14-jarigen hebben over diverse soorten hangplekken. Hierbij wordt er een onderscheid gemaakt tussen de meningen over zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken. In het licht van de veronderstelde hypothese bij de hoofdvraag, dat jongeren inderdaad een duidelijke voorkeur hebben voor groene hangplekken, is deze deelvraag toegespitst op het vinden van eventuele verschillen in hun meningen over natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken.

In hoeverre zijn jongeren positiever over natuurlijke hangplekken dan niet-natuurlijke hangplekken?

Ten tweede zal er onderzocht worden of deze voorkeur zich op enige wijze laat voorspellen. Wellicht dat namelijk bepaalde persoonskenmerken op hun manier een voorspellende waarde hebben en dus een indicatie kunnen geven van of iemand een specifieke voorkeur heeft voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken. De onafhankelijke variabele in deze wordt gevormd met behulp van de zogenaamde zelfdeterminatietheorie van Edward Deci en Richard M. Ryan (2002). Deze theorie gaat ervanuit dat ieder mens een drietal basisbehoeften heeft waar hij van nature aan wil voldoen. Deze behoeftes luiden als volgt: autonomie, competentie en verbondenheid. Er is voor deze theorie gekozen omdat er reeds is aangetoond dat tieners zich vanaf hun puberteit over het algemeen willen afzetten van hun ouders. Een onderdeel hiervan is het steeds zelfstandiger worden, door Deci en Ryan (2002) geformuleerd als een hogere mate van autonomie, competentie en verbondenheid willen bereiken. Deze theorie zal later nog uitgebreider aan bod komen. De bijbehorende deelvraag luidt als volgt:

In hoeverre verklaart de mate van zelfdeterminatie een voorkeur voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken?

Ten derde zal er gekeken worden naar de daadwerkelijke oorsprong van de meningen. In het licht van de zogenaamde sociale cognitietheorie van Albert Bandura (1986) betekent dit dat er per hangplek onderzocht wordt op welke bron de respondenten hun meningen vooral hebben gebaseerd. Denk hierbij aan ouders, vrienden, nieuwsberichten of hun eigen ervaringen. Deze theorie veronderstelt namelijk dat het menselijk gedrag een product is van zowel de omgeving, zijn eigen verwachtingen en houdingen en de persoonskenmerken. De sociale cognitietheorie is dan ook een leer methode, bestaande uit een combinatie van het observeren en imiteren van anderen: het zogenaamde modeleren van andermans gedrag (Bandura, 1986). Ook deze theorie zal later nog uitvoeriger aan bod komen.

Het meten van de oorsprong van de meningen van de tieners over hangplekken heeft als doel om eventueel een verschil te vinden in de oorsprong van deze meningen over zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken. Het vormen van een eigen mening, die niet per se hetzelfde is als die van de ouders, is een vast onderdeel van de puberteit, zoals eerder is aangetoond. Dit gebeurt met behulp van de volgende deelvraag:

Zit er een verschil tussen de oorsprong van de meningen over natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken?

1.4 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

1.4.1 Maatschappelijke relevantie

De toenemende aanwas van nieuwe inwoners zorgt vooral in de grote steden voor veel discussie over hoe de kwaliteit van de openbare ruimte gewaarborgd kan blijven. Zo ook in de gemeente Utrecht. Daar maakte bewoners zich zorgen over het rapport De Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 dat was opgesteld voor de gemeente (Monster, 2022). Dit rapport bevatte onder ander het advies om door middel van binnenstedelijke verdichting deze groei te kunnen bereiken. Omdat ruim 4.000 inwoners vreesden voor een verslechtering van de openbare ruimte in het centrum hebben zij hun zorgen geuit richting de gemeenteraad. Bovendien was volgens het rapport het veranderen van de functiemix in Utrecht mede een antwoord voor de druk op de openbare ruimte. Dit bleek echter lastiger te zijn dan verwacht, omdat het ook de gemeente Utrecht ontbreekt aan genoeg beleidsinstrumenten om een actief grondbeleid te kunnen voeren: een eerder geschetst probleem waar veel gemeenten last van hebben (Monster, 2022).

De druk op de openbare ruimte neemt niet alleen in binnenstedelijke gebieden toe, maar ook daarbuiten. Zo heeft het ook zijn weerslag op landschapselementen rondom een groeiende stad. Zo waarschuwde het PBL in 2021 voor het verdwijnen van waardevolle landschapselementen door de groeiende druk naar voldoende woningen, vooral in West Nederland waar veel groeiende gemeenten liggen (PBL, 2021). Om de woningbouw toch vlot te kunnen trekken wordt dit steeds vaker gedaan in gebieden met kwetsbare landschapselementen. Ook wordt er sneller gebouwd op risicovollere gronden, zoals veenweidegebieden, waar de grond relatief slap is. Dit heeft volgens het PBL (2021) als effect dat woningen in dergelijke gebieden relatief meer onderhoud nodig gaan hebben in de toekomst.

Dat de openbare ruimte onder druk staat zorgt voor diverse conflicten tussen de gebruikers ervan, zo ook in Delft. Daar schetst Helleman (2021) in haar artikel een buurtconflict dat ontstaan is over een plantsoen bij haar in de wijk. Ondanks dat een plantsoen volgens de auteur een openbare te betreden locatie is geeft het hekje eromheen, inclusief het netjes aangeharkte karakter van het plantsoen aan dat dat niet direct de bedoeling van het plantsoen is. Helleman (2021) schetst vervolgens de situatie dat er in de afgelopen tien jaar meer kinderen in haar wijk zijn komen wonen die het plantsoen hebben ontdekt als een plek om te spelen. Dit zorgde in 2015 voor ontevreden bewoners, die het plantsoen nog steeds beschouwde als een plek om vooral naar te kijken. De wijkagent die zij uiteindelijk hierover inschakelde concludeerde echter dat de kinderen niets verkeerd deden. Vervolgens wees hij de bewoners op het openbare karakter van het plantsoen. Enkele

omwonenden brachten hier echter tegenin dat zij hun kinderen altijd naar een naastgelegen park stuurde om te gaan spelen zodat het plantsoen in een goede staat bleef. Volgens Helleman (2021) hebben nieuwere bewoners met kinderen een andere kijk hierop. Zij stelt dan ook dat ouders een dergelijk plantsoen juist zien als een veilige speelplek dicht bij huis, mede vanwege het hekwerk eromheen (Helleman, 2021).

Niet alleen op buurtniveau ontstaat er conflicten over het ruimtegebruik, maar ook op de grotere groene openbare locaties. Sander van Walsum (2021) schetst in zijn artikel de situatie van een overvol stadspark in Utrecht, ten tijde van de coronapandemie. In de normale situatie houden bezoekers van parken zich aan stilzwijgende afspraken over wat er waar gedaan mag worden in stadsparken. Zo wordt er volgens hem niet gefietst op een grasveld, want is dat vooral een plek voor jonge gezinnen en sportende mensen. Daarnaast zouden jongeren die dingen doen waar andere bezoekers eventueel aanstoot aan zouden kunnen nemen, zoals blowen, dat aan de beschuttere randen van het park moeten doen. Normaal gaat dit allemaal goed aldus Van Walsum (2021), maar de aanleiding voor zijn artikel was dat het op een woensdagmiddag zo druk was in het park dat mensen deze regels lieten voor wat ze waren (Van Walsum, 2021). Omdat de druk op de openbare ruimte dusdanig toeneemt, zou men zich voor kunnen stellen dat dergelijke situaties zich vaker voor gaan doen in de toekomst.

Vooraf hangjongeren lijken vaker de dupe te zijn van conflicterende ruimteclaims. Zo schetst Sterre (2022) in haar artikel een langlopend conflict tussen hangjongeren en buurtbewoners. Het terrein rondom de basisschool van de Doetinchemse wijk Overstegen was voorheen altijd een plek waar jongeren samenkwamen zonder dat er grote incidenten plaatsvonden tussen hen en de omwonenden. Sinds het begin van de COVID-lockdown bleek de situatie echter uit de hand gelopen te zijn vanwege de grote groepen jongeren die naar dit terrein kwamen en vernielingen en overlast veroorzaakte. Ondanks dat de gemeente de overlast uiteindelijk aan had gepakt is het volgens omwonenden nog steeds niet helemaal rustig in hun buurt. Dat de gemeente minder meldingen van overlast ontvangt komt volgens Sterre (2022) vooral door het feit dat de omwonden 'meldingsmoe' zijn. Waar de omwonden een samenscholingsverbod eisen beweert de gemeente dat dit in strijd zou zijn met de grondwet; zij houden het liever op vroegtijdige signalering. Door dit conflict zouden er al meerdere mensen verhuisd zijn uit de buurt (Sterre, 2021).

Niet in elke stad geeft de gemeente echter zo veel ruimte aan jongeren op openbare plekken. In de gemeente Nijmegen gingen namelijk in 2019 geluiden op om een zogenaamde mosquito te installeren op plekken waar jongeren volgens de bewoners overlast veroorzaken (Friedrichs, 2019).

Een mosquito is een piepende zoemer, bedoeld om irritant te zijn, die een frequentie uitzendt die alleen hoorbaar is voor jongeren onder de 25 jaar. In 2007 werd dit apparaat al eerder geïntroduceerd om overlast van hangjongeren tegen te gaan, maar deze is in 2010 weer verwijderd omdat het discriminerend zou werken, aangezien het apparaat alle jongeren over één kam zou scheren (Friedrichs, 2019). Toch zouden volgens de auteur de bewoners van vooral de Nijmeegse wijk Tolkamer het apparaat wel zien zitten. Zij vonden namelijk dat de overlast in hun wijk sterk was toegenomen.

Er zijn echter ook lokale initiatieven die staan voor een fijne plek voor tieners in de openbare ruimte, zo ook het bedrijf BOERplay uit Nieuwendijk. Zij concludeerde namelijk dat het niet nodig was om jongeren naar de randen van een wijk te sturen wanneer omwonenden last van ze hadden. Door jongeren bij het ontwerpproces van de openbare ruimte te betrekken, net als de omwonenden, zouden volgens commercieel directeur Willem Butz gemeenten een betere ruimtelijke ordening voor jongeren kunnen garanderen, iets waar gemeenten volgens hem moeite mee hebben (Straatbeeld, 2018). Hij staat dan ook met zijn bedrijf voor meer zogenaamde vrijplaatsen waar vooral jongeren zonder te storen hun ding zouden kunnen doen, weg onder het oog van school en hun ouders. Door veel zitgelegenheden te combineren met mogelijkheden tot sportieve activiteiten hoopt hij met een dergelijke huiskameropzet om niet alleen voor jongeren een veilige en beschutte plaats te creëren, maar ook een plek waar inwoners van alle leeftijden op een prettige manier terecht zouden kunnen (Straatbeeld, 2018).

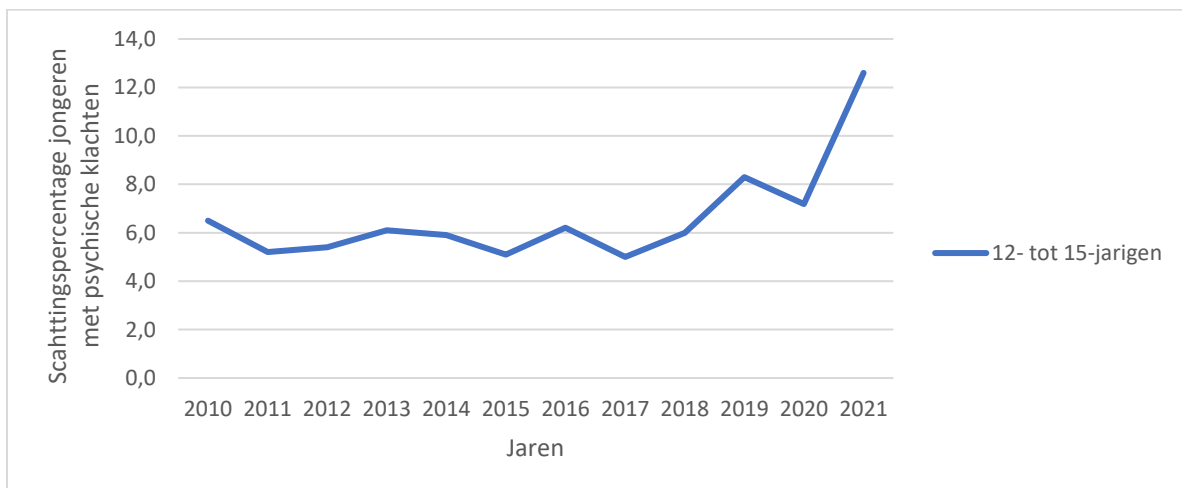
Er zijn ook voorbeelden te noemen van hangplekken die door jongeren zelf zijn ontworpen. Zo heeft Stichting wAarde heeft in 2005 een project gedraaid met jongeren van een middelbare school in Nijmegen over het creëren van hun ideale hangplek. Hier bleken jongeren wel degelijk een voorkeur te hebben voor een groene inslag in hun ideale hangplek. Bovendien zagen zij graag elementen die mogelijkheden boden tot sport en beweging, maar ook diverse vormen van zitmeubilair, zoals bijvoorbeeld hangmatten of andere verhogingen om op te zitten (Schreuder, 2005). Het project werd geleid door Annick de Witt. Zij deed onderzoek naar jongeren en natuur, waaruit bleek dat jongeren wel degelijk een voorkeur hebben voor natuurlijke omgeving. Volgens haar komt dat door de rust die een groene plek uitstraalt. Hierdoor zouden jongeren beter in staat zijn om na te denken en te ontspannen. Volgens haar zou een regelmatig natuurverblijf dan ook bevorderend werken voor het oplossen van diverse sociale problemen (Schreuder, 2005).

Dat er meer aandacht zou moeten zijn voor tieners komt ook naar voren uit een onderzoek van het CBS (2022) over de mentale gezondheid van jongeren tussen de 12 en 25 jaar. Het CBS (2022) stelde namelijk dat de psychische gesteldheid van tieners gedaald is in de afgelopen jaren. Waar in 2019 en

2020 11 procent van de jongeren aangaf psychisch ongezond te zijn was dit aantal in 2021 gestegen naar 19 procent. Volgens het CBS (2022) was dit te wijten aan de maatregelen die de overheid nam om de coronapandemie in te dammen. Wanneer er gekeken wordt naar cijfers vanaf 2010 over de schattingen van de hoeveelheid 12- tot 15-jarigen met psychische klachten, afgebeeld in grafiek 3, is er inderdaad een stijging te zien vanaf 2017 (CBS, 2022).

Grafiek 3

Schattingspercentage van 12- tot 15-jarigen met psychische klachten

Noot. gegevens afkomstig van CBS (2022).

Deze stijging laat zich volgens het Nederlands Jeugdinstituut (2023) onder andere verklaren door de toegenomen druk op schoolwerk met de daar bijhorende stress (NJI, 2023). Door ook voor jongeren een goede ruimtelijke ordening te waarborgen zou dit hen wellicht beter in staat kunnen stellen om zich buitenshuis beter te ontspannen na een veeleisende schooldag.

1.4.2 Wetenschappelijke relevantie

Er zijn diverse onderzoeken gedaan naar hangplekken en het gebruik van de openbare ruimte door tieners. Allereerst deden Höghammer et al. (2017) onderzoek naar de effecten van de achterblijvende inspraak van jongeren in het planningsproces van de openbare ruimte. Het resultaat hiervan was dat jongeren bepaalde plekken gingen mijden omdat zij zich er niet gewenst voelde. Als resultaat hiervan is het aantal jongeren dat zich dan ook totaal onttrekt aan de buitenwereld toegenomen. Hierdoor nam de sociale cohesie af tussen pubers en hun indirecte omgeving. Ook Matthews et al. (1997) deden hier onderzoek naar. Volgens hen vormen groepen van tieners hun eigen microgeografie, waarbinnen openbare hangplekken op verschillende manieren gezien en gebruikt worden dan veronderstelt door stadsplanners. Om een plek toch eigen te maken werd er

dan ook regelmatig graffiti gebruikt zodat de hangjongeren zich konden uiten en zich gehoord voelden.

Van der Meulen (2018) deed onderzoek naar de behoeften van tieners in het kader van de invulling van de openbare ruimte in Utrecht. Ook hier zijn beleidsdocumenten bestudeerd. Uit het onderzoek bleek dat het in Utrecht ontbrak aan integraal werken, budget en draagvlak om hun wensen te vervullen. Er bleek dan ook een gat te zitten tussen het beleid en de daadwerkelijke vraag van tieners.

Deze mismatch tussen waar een plek voor ontworpen is en hoe het gebruikt dient te worden bestaat ook bij groenere omgevingen. Mäkinen & Tyrväinen (2008) deden onderzoek naar het groene ruimtegebruik van tieners in Finland. De conclusies waren dat tieners er veel andere dingen deden dan volwassenen. Wat dat dan precies was, bleek niet afdoende duidelijk voor de volwassen gebruikers van deze plekken.

Ook onderzoeksbureau IPM (2008) onderzocht het groene ruimtegebruik van jongeren. Zij zochten de veelzijdige kanten van het natuurverblijf door jongeren. Op hen bleek de natuur een zeer rustgevende factor te zijn en het leverde het hen meer rust op in hun hoofd en een hoog gevoel van vrijheid en autonomie. Zo gaven respondenten aan dat zij beter konden slapen wanneer zij zich regelmatig in de natuur bevonden.

Van Melink & Filius (2011) deden onderzoek naar de gemeente Houten. Hierbij lag hun focus op het in kaart brengen van de bezigheden van tieners in de openbare ruimte en naar wat hun favoriete hangplekken waren in Houten.

Ondanks dat het ministerie van LNV (2008) een positieve relatie concludeerde tussen de gemoedstoestand van mensen (lees jongeren) en het zich veel bevinden in de natuur is er in bovengenoemde onderzoeken geen aandacht geweest naar de geschiktheid van natuur als hangplek. De natuur maakt zich, in tijden van een groeiende druk op de openbare ruimte met de daarbij horende eerder genoemde conflicterende ruimteclaims van tieners en niet-tieners, bij uitstek geschikt als een plek om je even terug te trekken als jongere of om echt even weg te zijn uit de realiteit van dorpen of steden.

1.5 Reading guide

De verdere opzet van dit onderzoek is als volgt ingedeeld.

In hoofdstuk 2 zal het theoretische framework aan bod komen, met de daarbij behorende theorieën die in dit onderzoek gebruikt gaan worden. In dit hoofdstuk zullen dan ook de conceptuele modellen geïntroduceerd worden. Daarnaast worden enkele kernbegrippen uit de hoofd- en deelvragen gedefinieerd voor verdere operationalisatie van de hoofd- en deelvragen.

Daarna zal in hoofdstuk 3 de methodologie uitgelegd worden die gebruikt gaat worden in dit onderzoek om de hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden. Vervolgens komt de operationalisatie van deze onderzoeksmethode aan bod, inclusief het bijbehorende onderzoeksplan. Bovendien is er aandacht voor de betrouwbaarheid, beperkingen en validiteit van dit onderzoek. Ook zal de opgehaalde data gestructureerd worden om het zo bruikbaar te maken voor de verdere analyse ervan in dit hoofdstuk.

In hoofdstuk 4 worden vervolgens de analyses gedraaid. Daarnaast zal er in dit hoofdstuk antwoorden gegeven worden op de drie deelvragen van dit onderzoek.

Ten slotte vormt hoofdstuk 5 de bevindingen van het onderzoek, inclusief de conclusie en een beantwoording van de hoofdvraag. Ten slotte zal er in hoofdstuk 6 ruimte zijn voor de beperkingen van dit onderzoek en worden er enkele aanbevelingen ingebracht omtrent vervolgonderzoek naar het thema hangplekgebruik onder pubers, maar ook aanbevelingen voor beleidsmakers.

2. Theoretisch framework

2.1 Relevante theorieën

Om de hangplekvoorkeuren van tieners in de leeftijd van 10 tot 14 jaar te achterhalen wordt er in deze scriptie gebruik gemaakt van twee theorieën. Het gebruiken van de zelfdeterminatietheorie heeft als doel om in te kunnen schatten hoe zelfstandig de respondenten zichzelf zien. Hierbij fungeert deze theorie als een eventueel verklarende variabele voor de voorkeuren die de doelgroep heeft voor natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken. Daarnaast zal ook de sociale cognitietheorie gebruikt worden om zo te kunnen meten waar de meningen van de respondenten vandaan komen.

2.1.1 Zelfdeterminatietheorie

De zelfdeterminatietheorie van Edward Deci en Richard M. Ryan (2002) houdt in dat de mens beschikt over een drietal basisbehoeften. Zij veronderstellen dat deze drie basisbehoeften het belangrijkste zijn voor de psychologische ontwikkeling met als doel om tot een hoge mate van zelfbeschikking te komen als individu. Het verschilt echter per individu welke basisbehoeften als het meest belangrijk worden ervaren, mede afhankelijk van je leeftijd, de situatie waarin je zit en persoonlijke ontwikkeling tot dan toe.

De eerste basisbehoefte luidt *autonomie*. Met autonomie wordt bedoeld dat een individu inherent op zoek is naar een bepaalde mate van individuele vrijheid en gevoelens van zelfbeschikking. Dit betekent echter niet dat een individu onafhankelijk wil zijn, maar eerder dat hij of zij psychologische vrijheid wil ervaren om keuzes voor zichzelf te kunnen maken (DeCharms, 1968). Het bereiken van deze psychologische vrijheid houdt concreet in dat ieder mens zijn eigen doelen en waarden wil bepalen en wil manifesteren. Aldus Deci & Ryan (2002) is dit een van nature aanwezige drijfveer om je als mens op deze manier te kunnen ontwikkelen en groeien. Wanneer je het gevoel hebt dat je autonoom bent, dan helpt je dat om deze ontwikkeling te stimuleren. Concreet wordt deze mate van autonomie beïnvloed door diverse factoren, zoals je omgeving, het vermogen om in die omgeving je eigen keuzes te kunnen maken en de algehele perceptie van het hebben van controle in je omgeving. Daaruit volgt een mate van vrijheid waarbinnen mensen hun eigen waarden en doelen kunnen bereiken (Deci & Ryan, 2002).

De tweede basisbehoefte is *competentie*. Hierbij gaat het erom dat je jezelf competent voelt om om te kunnen gaan met uitdagingen die in je leven op je pad komen. Dit is volgens Deci & Ryan (2000) nodig omdat je je anders maar beperkt kan ontwikkelen. Het uitdagen van jezelf om zo beter in dingen te worden heeft dan ook een positief effect op je zelfontwikkeling. Dit gevoel van

competentie kan echter ten gronde gericht worden door het ervaren van het niet kunnen halen van (zelf)gestelde doelen door bepaalde ervaren beperkingen. Ook de afwezigheid van ondersteuning bij het halen van deze doelen kan een negatief effect hebben op het gevoel van zichzelf competent voelen (Deci & Ryan, 2000).

Daarnaast houdt deze basisbehoefte in dat je dingen in je leven hebt waarvan je het gevoel hebt dat je er goed in bent en dat je er energie uithaalt en er gemotiveerd van raakt. Dit levert namelijk emoties zoals nieuwsgierigheid op, maar ook het ervaren van plezier in bepaalde zaken. Door het ervaren van deze emoties is men sneller geneigd om uitdagingen niet uit de weg te gaan, maar om deze juist aan te gaan. Los van de uitkomst van deze uitdagingen leveren dergelijke acties bij het ervaren van enig plezier nog steeds gevoelens op zoals trots en voldoening (Deci & Ryan, 2002).

De derde basisbehoefte luidt *verbondenheid*. Hierbij gaat het om de mate waarin je je sociaal verbonden voelt met bepaalde groepen in je omgeving. Onderdeel hiervan is het je al dan niet kunnen spiegelen aan deze omgeving. Dit spiegelen slaat op zowel het observeren en eventueel nadoen van andermans gedrag, maar ook het spiegelen van je eigen mening aan die van een bepaalde sociale groep is hier onderdeel van. Inherent aan deze behoefte is een verlangen naar interactie met deze groepen. Uiteindelijk zal je je het meest verbonden voelen met de groep die jouw eigen normen, waarden en meningen het beste weerspiegelt. Op zijn buurt zorgt deze verbondenheid er voor dat je je eigen potentie naar boven kunt halen. Je kunt bij deze groep immers maximaal jezelf zijn (Deci & Ryan, 2002; Baumeister & Leary, 1995).

Met behulp van de zelfdeterminatietheorie kan achterhaald worden aan welke vereisten een bepaalde hangplek moet voldoen voor tieners en of aan deze behoeften al dan niet beter voldaan kan worden op een hangplek in de natuur. Door op te halen wat zij belangrijk vinden aan een hangplek kan dan ook de mate van het vervullen van deze drie basisbehoefte aan deze voorkeuren gehangen worden. Je kan je dan ook voorstellen dat vooral tieners nog erg zoekende zijn naar manieren om impliciet aan deze drie basisbehoeften te kunnen voldoen. Dit geldt in het bijzonder voor tieners van 10 tot 14 jaar aangezien zij nog helemaal aan het begin staan van hun puberteit en dus aan het begin van deze zoektocht.

2.1.2 Sociale cognitietheorie

De sociale cognitietheorie is in 1971 ontwikkeld door Albert Bandura. Deze theorie veronderstelt dat het menselijk gedrag een product is van zowel de omgeving, zijn eigen verwachtingen en houdingen en de persoonskenmerken. De sociale cognitietheorie is dan ook een leermethode, bestaande uit een combinatie van het observeren en imiteren van anderen: het zogenaamde modeleren van andermans gedrag (Bandura, 1986).

Hij veronderstelt dat het menselijk gedrag ten eerste afhankelijk is van cognitieve factoren. Hierbij gaat het om hun eigen kennis, verwachtingen en houdingen tegenover dingen. Ten tweede is het menselijk gedrag afhankelijk van de mate van zelfbeschikking die een persoon ervaart (zie de zelfdeterminatietheorie). Ten derde wordt het menselijk gedrag ook door de omgeving beïnvloed. Door gedrag van anderen te observeren en na te doen, zal je ervaren of ook jij de daadwerkelijke voldoening voelt van het deelnemen aan dat gedrag (Bandura, 1986; Bandura, 2008).

De sociale cognitietheorie is dan ook een samenspel van persoonlijke factoren, gedragsfactoren en omgevingsfactoren. Dat maakt dit model dan ook uitermate geschikt om te onderzoeken waar de voorkeuren voor tieners van een hangplek precies vandaan komen. Door na te gaan waar zij hun percepties van hangplekken vandaan hebben, kan in kaart worden gebracht wat de rol van hun omgeving, hun gedrag en hun eigen persoonlijkheid is bij het vormen van deze attitude.

2.2 Definiëren van begrippen

Om het effect van zelfdeterminatie en de sociale cognitie op het vormen van de voorkeuren voor hangplekken van 10 tot 14-jarigen is het van belang om eerst te definiëren wat precies een hangplek is wat er met een natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplek bedoeld wordt. Allereerst zal er gekeken worden naar de woordenboekdefinities van beide begrippen, waarna er aandacht besteed zal worden aan de definities van beide begrippen uit relevante wetenschappelijke literatuur.

Wanneer er gekeken wordt naar de definities van hangplekken of rondhangen uit wetenschappelijke literatuur, ligt de focus hierbij op de Engelstalige variant van dit begrip, namelijk *hanging out*. In het artikel van Sirpa Tani (2015) over ethische kwesties rondom het onderzoek naar jongvolwassenen, wordt de geografie van het rondhangen als volgende gedefinieerd: “The geographies of hanging out can be defined as an approach to investigating socio-spatial elements of young people’s ways of spending their leisure time in public and semi-public spaces without their parents’ or other adults’ supervision” (Tani, 2014, p. 367). In deze definitie ligt de focus dan ook op het ruimtelijke element van rondhangen. In het artikel van Paulina Zeng (2016) over online hangplekken, zoals Facebook,

zoomt zij in op de communicatieve kant van rondhangen en hangplekken. Volgens haar definitie is rondhangen gedefinieerd als samen tijd doorbrengen, zonder dat er überhaupt gepraat wordt (Zeng, 2016).

Met behulp van de diverse bovenstaande wetenschappelijke definities is er een definitie opgesteld voor de term *hangplek* waarmee in dit onderzoek gewerkt zal gaan worden. In het geval van dit onderzoek wordt er met een hangplek het volgende bedoeld: een plek in de openbare ruimte waar tieners elkaar ontmoeten en samen tijd doorbrengen, zonder het toezicht van ouders of school.

Ook het begrip *natuurlijke omgeving* kent diverse definities. Zo wordt in de wetenschappelijke literatuur de nadruk gelegd op de afwezige rol van de mens. Zo definieert Vining et al. (2008), in hun onderzoek naar publieke percepties van natuur, natuur als het tegenovergestelde van de menselijke beschaving, inclusief de afwezigheid van de menselijke hand erin. Daarnaast stelde participanten in hun onderzoek dat groene plekken als sereen op hen overkomen, een esthetisch element bevatten en veelal een plek is om te kunnen ontsnappen aan dagelijkse realiteiten (Vining et al., 2008). Deze afwezigheid van de mens komt ook terug in een onderzoek van Holmes Rolston (2001) naar de verschillende connotaties die termen zoals *natuurlijk* en *wildernis* bij mensen oproepen. Ook Holmes ziet natuur als een plek buiten de menselijke sector met ongecultiveerde gebieden (Rolston, 2001). In een samenvatting van het proefschrift van Arjen Buijs (2009) over publieke visies op natuur worden er diverse betekenissen aan het begrip *natuur* gekoppeld. In het geval van de cognitieve definitie van *natuur* zien volgens hem veel participanten het begrip *natuur* hier als een gebied met niet per se grote natuurgebieden, maar ook agrarische gebieden of stadsparken (Buijs, 2009).

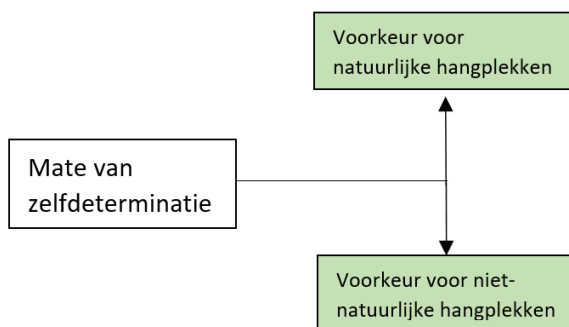
In het geval van dit onderzoek is het niet de afwezigheid van mensen die tot de operationalisatie van het begrip *natuur* gerekend zal worden. De definitie van *natuur* leidt in dit onderzoek dan ook als volgt: een serene, prikkelarme plek met veel natuurlijke elementen in de vorm van zowel een bos als een groen stadspark.

2.3 Conceptueel model

In het onderzoek worden een tweetal effecten onderzocht. Ten eerste wordt onderzocht wat het effect is van een bepaalde score van zelfdeterminatie op het hebben van een voorkeur voor zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken. Hierbij bestaat de onafhankelijke variabele uit een totaalscore per respondent op de mate van zelfdeterminatie. De afhankelijke variabele bestaat dan ook uit een voorkeur voor een natuurlijke hangplek, dan wel voor een niet-natuurlijke hangplek. Door te meten of de mate van zelfdeterminatie correleert met een van beide voorkeuren kan er op deze manier onderzocht worden in hoeverre deze score op de zelfdeterminatietheorie invloed heeft op de meningsvorming hierover. Mocht er inderdaad sprake zijn van enige regressie, dan is de vraag of het hier een positief, dan wel een negatief verband betreft. Het conceptuele model van deze tweede deelvraag is hieronder weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1

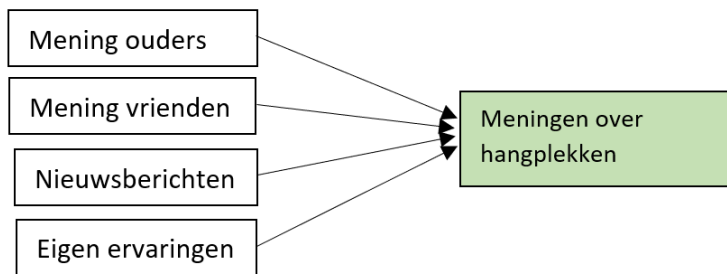
Conceptueel model deelvraag 2

Ten tweede zal onderzocht worden waar de desbetreffende mening over zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken precies vandaan komt. Deze uitdieping dient ter aanvulling op de eerder uitgediepte hangplekvoorkeuren. Door de oorsprong van deze meningen verder te onderzoeken zal duidelijk worden welke informatiebronnen tieners het zwaarste laten wegen bij het vormen van hun eigen mening van natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken. In dit onderzoek is ervoor gekozen om te meten in hoeverre de meningen van de tieners gebaseerd zijn op die van hun ouders, op die van hun vrienden, op nieuwsberichten en op eigen ervaringen met de hangplek in kwestie, afgebeeld in Figuur 2. De keuze voor deze vier bronnen van meningen wordt later in deze scriptie verklaard.

Figuur 2

Conceptueel model deelvraag 3

3. Methodologie

3.1 Onderzoeksmethode

Om de eerder genoemde deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zullen de meningen van de doelgroep van 10 tot 14 jarigen opgehaald moeten worden. Er moet immers duidelijk worden waar zij het liefst rondhangen in de openbare ruimte, hoe vaak zij op deze plekken komen en wat zij aantrekkelijk vinden aan deze locatie. Om deze percepties ter achterhalen zal er gebruik gemaakt worden van een digitale survey in een kwantitatieve opzet. Er is gekozen voor het afnemen van een digitale survey omdat hiermee een grotere groep van respondenten bereikt kan worden dan wanneer het onderzoek kwalitatieve diepte-interviews had ingehouden. Bovendien wordt het afnemen van alleen maar diepte-interviews niet als haalbaar beschouwd in de periode waarin deze scriptie geschreven dient te worden. Dit heeft te maken met het kanaal waarmee deze doelgroep bereikt is, namelijk zowel basisscholen als middelbare scholen. Uit correspondentie met diverse scholen is namelijk gebleken dat veel scholen zich ten tijde van het uitzetten van de digitale survey in een drukke periode van het onderwijsjaar bevonden. Hierdoor ervoeren veel scholen dat ze weinig tijd hadden en er was dan ook weinig animo om de digitale survey uitgebreid onder de aandacht van hun docententeam/leerlingen te brengen. Dit zal bij het beschrijven van het onderzoeksplan nog uitgebreider aan bod komen.

3.2 Operationalisatie

De digitale survey zal een aantal onderdelen behandelen. Zo zal er ten eerste gevraagd worden naar persoonlijke kenmerken. Onderdeel hiervan is het scoren op de drie basisbehoeften van de zelfdeterminatietheorie: autonomie, competentie en verbondenheid. Dit heeft als doel om een beeld te krijgen van hoe het kind in kwestie zichzelf ziet op de drie basisbehoeften. Aangezien deze basisbehoeften van autonomie, competentie en verbondenheid vrij abstract op de doelgroep over

kunnen komen, zal er begrijpelijker taal worden gebruikt in de survey. In het eerste onderdeel *autonomie* wordt uitgevraagd in hoeverre de respondent in staat is om zelf een huiswerkplanning te maken, om zelf te bepalen wat hij/zij eet en drinkt en of hij/zij zelf de vrije tijd in kan delen zonder hulp van een volwassene. Dit onderdeel bestaat uit een drietal vragen.

In het onderdeel *competentie* worden er vragen gesteld die gaan over in hoeverre de respondent zelfredzaam is: hoe goed kan hij/zij zich aan aanspraken met zijn ouders houden, maar ook aan afspraken met zichzelf houden over het maken van huiswerk. Ook de mate van zelfverzekerdheid wordt gemeten, inclusief het probleemoplossend vermogen in het dagelijkse leven. Ook zitten er tweetal vragen over groepsdruk in dit onderdeel. Dit is gedaan om te kunnen meten in hoeverre een respondent zich aan zijn eigen afspraken kan houden, lees in hoeverre hij zich daarin door leeftijdsgenoten laat beïnvloeden. In totaal bevat dit onderdeel zes vragen.

In het onderdeel *verbondenheid* wordt uitgevraagd hoeveel (goede) vrienden de respondent heeft en hoe vaak zij hen zien in een gemiddelde week. Daarnaast wordt uitgevraagd in hoeverre die vrienden voor de respondent garant staan als zij ergens mee zitten en hulp nodig hebben. Dit laatste thema wordt ook uitgevraagd over de familie van de respondent. Omdat dit onderdeel dus enkele follow-up vragen bevat over vrienden en familie bevat het dan ook de meeste vragen, namelijk dertien in totaal.

Het tweede deel van de survey zal gaan over hun persoonlijke hangpraktijken. Hier wordt er uitgevraagd of de respondent liever alleen dan met vrienden zijn vrije tijd besteedt, of hij/zij dit eerder thuis of buiten (op straat) doet en hoe vaak de respondent afspreekt om thuis iets te gaan doen met vrienden of om op straat iets te gaan doen met vrienden. Vervolgens wordt bevraagd, als zij weleens op straat rondhangen, waar zij dan naartoe gaan, hoe vaak per week en met hoeveel leeftijdsgenoten. De categorieën waar hierop gescoord kan worden zijn een speciaal daarvoor ingerichte hangplek (denk hierbij aan een overdekt bankje), een buurthuis, een overdekt winkelcentrum, een winkelstraat, een groen park en een bosrijk gebied.

In het derde deel komen hun eigen meningen aan bod over waar volgens henzelf een goede hangplek aan zou moeten voldoen. Ten eerste wordt gevraagd wat ze leuk vinden aan buiten rondhangen: weg zijn van ouders en school, de mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten, überhaupt om mensen om je heen te hebben of om mensen te kijken en weg te zijn van iedereen om even alleen te zijn. Vervolgens krijgen de respondenten een aantal foto's te zien van de bovengenoemde hangplekken, waarna vervolgens gevraagd wordt om deze zes plekken te scoren op de mate waarin deze plekken aan de bovengenoemde redenen voldoen om buiten rond te hangen.

Tot slot zullen in het vierde en laatste deel deze motivaties verder uitgediept worden. Dit heeft als doel om te achterhalen waar hun voorkeuren voor hangplekken precies vandaan komen. In het licht van de sociale cognitietheorie betekent dit dat er gevraagd zal worden naar hun ideeën over hoe hun eigen meningen over diverse hangplekken tot stand zijn gekomen. Concreet betekent dit dat er gevraagd wordt of de mening van de respondenten is gebaseerd op die van hun ouders, hun vrienden, nieuwsberichten over deze plek of op eigen ervaring met dergelijke hangplekken.

Elke vraag in de enquête heeft een vijftal antwoordopties, afgebeeld als een vijfpunts Likertschaal. Dit is gedaan om het uiteindelijke coderen van het interview eenvoudiger te maken. De vragen waarbij gevraagd wordt in hoeverre de stellingen voor de respondent gelden hebben de volgende antwoordopties: nooit, zelden, regelmatig, vaak, altijd. Andere vragen, waarbij gevraagd wordt welke redenen het rondhangen op een bepaalde plek voor de respondenten heeft, hebben deze antwoordopties: ik zou deze plek nooit bezoeken (de 0-score als het niet van toepassing is), dit is geen reden, dit is niet echt een reden, ik weet het niet zo goed / geen mening, dit is waarschijnlijk wel een reden, dit is zeker een reden. Bij het onderdeel waarin de oorsprong van hun meningen bevraagd wordt zijn de antwoordopties: niet waar, waarschijnlijk niet waar, ik weet het niet zo goed / geen mening, waarschijnlijk wel waar, wel waar.

3.3 Onderzoeksplan

Om de scholen te bereiken met de voor dit onderzoek relevante doelgroep zal er zowel gebruik gemaakt worden van persoonlijke contacten als ook het aanschrijven van deze scholen via de mail, in de hoop dat zij mee willen doen.

De keuze voor een kwantitatief onderzoek heeft te maken met het kanaal waarmee deze doelgroep bereikt is, namelijk zowel basisscholen als middelbare scholen. Uit correspondentie met diverse scholen is namelijk naar boven gekomen dat het tijd vrijmaken voor het laten invullen van de digitale enquête door de leerlingen die vallen binnen de doelgroep al een dusdanige tijdsinvestering is voor de scholen. Om de belasting op de scholen minimaal te houden (en om dus hun bereidwilligheid tot participeren te verhogen) is er dan ook afgezien van kwalitatieve interviews, mede vanwege de periode van het onderwijsjaar waarin de scholen zich bevonden ten tijde van het aanschrijven van deze scholen met een participatieverzoek. Deze periode vanaf april tot het einde van het schooljaar wordt dan ook vaak beschouwd als een drukke periode in het jaar, wat maakt dat scholen überhaupt minder open staan voor dergelijke verzoeken tot meedoen met onderzoeken. Daarnaast bleek uit correspondentie dat de scholen elke maand meerdere verzoeken voor het meedoen aan

onderzoeken ontvangen, wat maakt dat zij een keuze moeten maken over met welk onderzoek zij uiteindelijk mee willen doen.

Desondanks is er getracht om middels scholen de doelgroep van 10 tot 14 jarigen te bereiken, aangezien hier de meeste eventuele participanten zich het centraalst bevinden van alle mogelijke organisaties.

Daarnaast is er voor zowel basisscholen als middelbare scholen specifiek gevraagd om de enquête door leerlingen van groep 7 en groep 8 van de basisschool in te laten vullen en door leerlingen in de eerste en tweede klas van de middelbare school. De reden hiervoor is dat in deze groepen/klassen de meeste leerlingen zitten van de desbetreffende doelgroep (Ministerie van Algemene Zaken, 2021): aangezien een kind vanaf 4 jaar naar school mag gaan (en verplicht is vanaf 5 jaar) zal een leerling gemiddeld gezien zeker de leeftijd van 10 bereikt hebben als hij in groep 7 zit en in dat zelfde leerjaar 11 jaar worden. In groep 8 is de leerling dan gemiddeld gezien 11/12 jaar. Wanneer er doorgeteld wordt zal deze leerling gemiddeld gezien 12/13 jaar zijn in de eerste klas van de middelbare school en 13/14 jaar in de tweede klas (Ministerie van Algemene Zaken, 2021).

In eerste instantie zijn er een vijftiental basisscholen aangeschreven en een twaalfstal middelbare scholen. Deze selectie van scholen is gedaan binnen de regio van de gemeente Gennepe en Arnhem. Omdat natuurlijk niet alle scholen van Nederland aangeschreven konden worden, is er met deze selectie aan scholen begonnen. Dat wil zeggen, een select gekozen steekproef van zowel basisscholen als middelbare scholen tussen het gebied waar ik vandaan kom, de gemeente Gennepe, en waar ik momenteel woon, in Arnhem.

Dit contact is gezocht middels een mail waarin werd uitgelegd wat het onderzoek inhield, inclusief de vraag of de scholen mee wilde doen met het onderzoek. Dat wil zeggen, of zij bereid waren om de enquête te verspreiden onder hun leerlingen. Dit mocht zowel in de vorm zijn van een klassikale sessie, waarin de leerkrachten hun leerlingen de enquête lieten invullen, als wel in de vorm van het doorsturen van de enquête naar de leerlingen persoonlijk, via bijvoorbeeld het mailsysteem van de school zelf. Daarnaast zijn er enkele persoonlijke contacten aangeschreven met de vraag of zij mij persoonlijk zouden willen helpen met het verspreiden van de vragenlijsten onder hun school.

In de periode van 7 mei tot en met 9 juni was er dan ook de mogelijkheid voor respondenten om de digitale vragenlijst in te vullen. Aan het einde van deze periode stond de teller op in totaal 148 responses. Echter heeft niet iedereen de enquête volledig ingevuld. In totaal zijn er dan ook 35 respondenten die de vragenlijst niet volledig hebben ingevuld. Van deze 35 respondenten zijn er vier die de vragenlijst hebben ingevuld tot en met de fotovragen over of ze bepaalde hangplek wel of niet zouden bezoeken en waarom. Deze vier respondenten kunnen dus wel meegenomen worden in het

beantwoorden van de tweede en de derde deelvraag, maar zullen dus niet meegenomen worden bij het beantwoorden van de vierde deelvraag. Dit brengt de totale hoeveelheid bruikbare respondenten op 117. De overige 31 responses zijn verwijderd uit de dataset. Voor het uitvoeren van de analyses wordt het programma SPSS gebruikt.

3.4 Betrouwbaarheid, validiteit en beperkingen van het onderzoek

Het was voor mij als onderzoeker niet duidelijk in welke hoedanigheid de respondenten de enquête in hebben gevuld. Dit kan problematisch zijn voor de betrouwbaarheid van het onderzoek. Dat wil zeggen, is de enquête dan wel klassikaal of thuis ingevuld, hoe is de enquête eventueel geïntroduceerd door de leerkracht, hadden de leerlingen last van tijdsdruk of hadden ze eventueel last van omgevingsgeluiden? Om dit te ondervangen zou er een replicatie van het onderzoek gedaan kunnen worden. Hier was echter geen tijd voor: zowel aan mijn kant niet als aan de kant van de scholen, als ik dat zelf in zou schatten gezien de algehele reactie op hun mails over een mogelijke deelname aan het onderzoek.

Over de validiteit van de vragenlijst valt het volgende te zeggen. Om de zogenaamde indrukvaliditeit te kunnen borgen is er voor de vragen van de zelfdeterminatietheorie met de onderdelen autonomie, competentie en verbondenheid gebruik gemaakt van de vragenlijsten van de Center of Self-Determination Theory (z.d.), een non-profit organisatie die onderzoeken doet met behulp van deze theorie. Zij bieden een selectie aan diverse vragenlijsten aan om deze drie onderdelen te kunnen meten. De onderzoeksvragen over autonomie, competentie en verbondenheid zijn dan ook afgeleid van vragenlijsten. Door de vragenlijsten te gebruiken van dit onderzoeksinstituut is ook de inhoudsvaliditeit voldoende geborgd. Immers, door het gebruiken van bewezen vragenlijsten over de zelfdeterminatietheorie kan verondersteld worden dat met deze vragen de mate van zelfdeterminatie ook daadwerkelijk gemeten wordt.

Het borgen van de begripsvaliditeit is echter een stuk problematischer. Omdat de enquête wordt afgenomen onder leerlingen van 10 tot 14 jaar is het belangrijk dat de vragenlijst een taalniveau bevat dat begrijpelijk is voor de doelgroep. Daarnaast is de leesvaardigheid onder tienjarigen in de laatste vijf jaar sowieso al gedaald, aldus het Expertisecentrum Nederlands (2021). Om een begrijpelijk taalniveau te kunnen waarborgen is er getracht om de vragen zo simpel en kort mogelijk te verwoorden. Dit geldt ook voor de vragen afkomstig uit de vragenlijsten van de Center of Self-Determination Theory (z.d.). Het blijft echter de vraag of dit geslaagd is. Er is verder geen feedback ontvangen van de respondenten of andere betrokkenen over dat de vragen inderdaad een te moeilijk taalniveau hadden. Hieruit kan voorzichtig geconcludeerd worden dat dit in orde was.

Dan de interne validiteit. Door de gestandaardiseerde vragenlijsten van de Center of Self-Determination Theory te gebruiken is er gericht gemeten op de mate van zelfdeterminatie. Omdat de vragenlijst in zijn totaliteit echter niet te lang kon zijn is er een selectie gemaakt aan gestandaardiseerde vragen voor alle drie de onderdelen van deze theorie. Er is getracht om een representeerbare selectie aan vragen omtrent deze theorie samen te stellen. Dan de vragen uit het onderdeel over het beoordelen van enkele hangplekken aan de hand van enkele foto's. In dit onderdeel is er gevraagd om aan de hand van een zestal foto's van hangplekken deze plekken te beoordelen of je er zou komen. Ook wordt er per foto een viertal redenen gegeven voor het wel of niet bezoeken van deze plek en een viertal mogelijkheden wat betreft de oorsprong van de meningen van de respondenten over deze hangplek. Wat betreft de keuze aan foto's is er geprobeerd om de desbetreffende hangpleklocatie zo objectief mogelijk weer te geven, zonder eventuele afleidingen in de foto's zelf. De keuze voor de viertal redenen om de desbetreffende hangplekken te bezoeken is afgeleid uit het onderzoek van Van der Meulen & Van Melik (2019) en het onderzoek van Van Melik & Filius (2011). De keuze voor de viertal meningen is daarnaast afgeleid van de vragen uit het gedeelte over de zelfdeterminatietheorie. De eerste twee antwoordopties zijn dan ook in hoeverre de meningen van de respondenten afkomstig zijn van hun vrienden en/of hun ouders. Er is echter een tweetal opties toegevoegd over waar de meningen van de respondenten vandaan kunnen komen: nieuwsberichten of hun eigen ervaring met dergelijke hangplekken. Met deze selectie aan vragen lijken de meest voorkomende bronnen waaruit meningsvorming kan ontstaan gedekt te zijn. Of dit ook daadwerkelijk het geval is zal moeten blijken uit de responses. De externe validiteit van de vragenlijst is echter beperkt. De reden hiervoor is ten eerste dat er een selecte steekproef is getrokken binnen een bepaald gebied. De resultaten laten zich dan ook niet generaliseren met de rest van Nederland. Daarnaast is de enquête niet door iedereen ingevuld van de aangeschreven scholen en is het dus bij een selectie gebleven. Het betreft hierbij dan een selectie aan klassen met daarin een selectie aan leerlingen. Ook zijn er enkele scholen oververtegenwoordigd in de responses. Dit heeft te maken met enkele contacten die ik op enkele scholen had aangeschreven. Door hun persoonlijke hulp zijn er van de scholen in kwestie in verhouding meer responses gekomen dan van andere scholen. Dit had ook deels te maken met een tegenvallende responsiegraad van de scholen die aangeschreven zijn middels een email.

3.5 Het structureren van de data

Om de scores van de vragen over de zelfdeterminatietheorie te kunnen gebruiken in de analyse zijn deze gebundeld in drie nieuwe variabelen. Dit betreffen de variabelen autonomie, competentie en verbondenheid. Om dit te kunnen doen zijn de scores op de vragen binnen elk onderdeel van de zelfdeterminatietheorie opgeteld tot een totaalscore per respondent. Dit is gedaan om de regressie tussen de afzonderlijke onderdelen en de voorkeur voor natuurlijke hangplekken te kunnen meten. Om dit te kunnen bewerkstelligen was het eerst nodig om de antwoorden van één bepaalde vraag om te draaien. Dit betrof een van de vragen over groepsdruk uit de categorie verbondenheid. Daarnaast was het ook nodig om bij de fotovragen over het wel of niet bezoeken van de desbetreffende hangplek de scores bij de gegeven stellingen te hercoderen.

Vervolgens zijn deze drie nieuwe variabelen op hun beurt weer per respondent gebundeld tot een totaalscore in een nieuwe variabele: een score van de gehele mate van zelfdeterminatie. Dat wil zeggen dat per respondent de scores van de nieuwe variabelen autonomie, competentie en verbondenheid zijn opgeteld tot één score. Dit had als doel om per respondent een totale score op de zelfdeterminatietheorie te krijgen, om zo ook de regressie tussen de totale score op de zelfdeterminatietheorie en de voorkeur voor natuurlijke hangplekken te kunnen meten, los van een eventueel onderscheid tussen de drie onderdelen van deze theorie.

Naast het bundelen van deze drie onafhankelijke variabelen dienden ook de afhankelijke variabelen gebundeld te worden tot in dit geval twee nieuwe afhankelijke variabelen, namelijk gebruik van natuurlijke hangplekken en gebruik van niet-natuurlijke hangplekken. Om deze twee nieuwe variabelen te creëren zijn de antwoorden van de vragen of de respondenten de hangplek van de foto zouden gebruiken als hangplek opgeteld. Voor het creëren van de variabele gebruik van niet-natuurlijke hangplekken betekende dit een optelsom van de antwoorden bij de foto's van de daarvoor ingerichte hangplek, het winkelcentrum, de winkelstraat en het buurthuis. Voor de variabele gebruik van natuurlijke hangplekken betrof dit een optelsom van de antwoorden bij de foto's van het bankje in een groen park en die van een bos.

Om te bepalen voor welke soort hangplek de respondent een voorkeur heeft is eerst per respondent een gemiddelde score berekend per categorie hangplek (natuurlijk en niet-natuurlijk). Daarna zijn de gemiddelde scores van de niet-natuurlijke hangplek afgetrokken van de natuurlijke. Wanneer er een positieve waarde uitkwam, betekende dat dat de respondent een voorkeur had voor een natuurlijke hangplek en een negatieve score betekende juist een voorkeur voor een niet-natuurlijke hangplek.

4. Onderzoeksresultaten

4.1 Kenmerken van de onderzoekspopulatie

Tabel 1 bevat de kenmerken van de 117 participanten die zijn geïncludeerd in het onderzoek. Als het gaat om het geslacht van de deelnemers, ziet 52,1% ($n = 61$) zichzelf als man en 46,2% ($n = 54$) ziet zichzelf als vrouw. Kijkend naar de verdeling van de leeftijden valt op dat de groep van 10-jarigen ondervertegenwoordigd blijkt in de gehele steekproef. Zij vormen namelijk 1,7% ($n = 2$) van de totale populatie. Verreweg de grootste groep respondenten heeft de leeftijd van 13 en 14 jaar ($n = 91$, 77,8%).

De participanten zijn ingedeeld in twee groepen; als de gemiddelde waardering voor de natuurlijke hangplekken hoger was dan de gemiddelde waardering voor de niet-natuurlijke hangplekken, dan werd de participant ingedeeld in de groep met een voorkeur voor natuurlijke hangplekken ($n = 57$, 48,7%). Als de participant juist een hogere waardering heeft gegeven aan de niet-natuurlijke hangplekken dan aan de natuurlijke hangplekken dan is deze ingedeeld in de groep met een voorkeur voor niet-natuurlijke hangplekken ($n = 60$, 51,3%). Vervolgens is onderzocht of de twee groepen verschillend zijn voor wat betreft geslacht en leeftijd van de participanten. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 2.

In zowel de groep die een voorkeur heeft voor niet-natuurlijke hangplekken als in de groep die een voorkeur heeft voor natuurlijke hangplekken blijkt de verhouding jongens/meisjes/overig nagenoeg hetzelfde. De groep die een voorkeur heeft voor niet-natuurlijke hangplekken bestaat voor 53,3% uit mannen, afgezet tegenover het vergelijkbare percentage van mannen die een voorkeur hebben voor natuurlijke hangplekken (50,9%). Er is dan ook geen significant verschil gevonden tussen beide groepen als het gaat om het geslacht, $\chi^2(3) = 2,07$, $p = ,558$. Dat wil zeggen dat de meningen van zowel mannen als vrouwen normaal verdeeld zijn.

De groep die een voorkeur heeft voor niet-natuurlijke hangplek bestaat voor 85% ($n = 51$) uit kinderen van 13 en 14 jaar. Dit terwijl het aandeel 13 en 14-jarigen in de groep die een voorkeur heeft voor natuurlijke hangplekken 70,2% ($n = 40$) is. Dit verschil is echter niet significant, $\chi^2(4) = 7,90$, $p = ,095$. Er lijkt wel een trend aanwezig dat oudere kinderen een sterkere voorkeur hebben voor niet-natuurlijke hangplekken dan jongere kinderen, aangezien de groep die een voorkeur heeft voor niet-natuurlijke hangplekken voor 85% bestaat uit 13- en 14-jarigen. De groep die een voorkeur heeft voor natuurlijke hangplekken bestaat echter voor 70,2% uit 13- en 14-jarigen. Dat oudere

Tabel 1

Participant kenmerken

Kenmerken	N	%
Geslacht		
Man	61	52,1
Vrouw	54	46,2
Non-binair	1	0,1
Ander	1	0,1
Leeftijd		
10 jaar	2	1,7
11 jaar	12	10,3
12 jaar	12	10,3
13 jaar	37	31,6
14 jaar	54	46,2

kinderen een sterkere voorkeur hebben voor niet-natuurlijke hangplekken kon in dit onderzoek echter niet met zekerheid worden vastgesteld.

Tabel 2

Voorkeuren participanten

Variabele	Voorkeur voor niet-natuurlijke hangplek		Voorkeur voor natuurlijke hangplek		χ^2 (1)	p
	N	%	N	%		
Geslacht						
Man	32	53,3	29	50,9	1,95 ^f	,850
Vrouw	27	45,0	27	47,4		
Non-binair	0	0,0	1	1,0		
Onbekend	1	1,7	0	0,0		
Leeftijd						
10 jaar	1	1,7	1	1,8	7,90	,095
11 jaar	3	5,0	9	15,8		
12 jaar	5	8,3	7	12,3		
13 jaar	25	41,7	12	21,1		
14 jaar	26	43,3	28	49,1		

Noot. f = Fisher's exact test

Hierop volgend is er gekeken naar variabelen van de zelfdeterminatietheorie, het gebruik van de hangplekken en de voorkeurscore voor een natuurlijke hangplek. De gemiddelden, standaard deviaties, minimum en maximum van deze variabelen zijn weergegeven in Tabel 3. Wat opvalt is dat geen enkele respondent op de drie onderdelen van de zelfdeterminatietheorie en dus op de zelfdeterminatietheorie zelf de minimale score heeft behaald. Immers, de laagst mogelijke score op het onderdeel *autonomie* betrof 3, die van het onderdeel *competentie* had 6 kunnen zijn en die van het onderdeel *verbondenheid* had 13 kunnen zijn. Echter, bij zowel het onderdeel *autonomie*, *competentie* en *verbondenheid* is de maximale score nagenoeg wel bereikt, met uitzondering van de maximaal bereikte score van 64 bij *verbondenheid*, die 65 had kunnen zijn. Dat op alle drie de onderdelen minstens één keer maximaal gescoord is laat zien dat sommige respondenten zichzelf maximaal autonoom en competent inschatten en zich maximaal verbonden voelen met hun omgeving.

Tabel 3*Descriptive Statistics*

Variabelen	N	Min	Max	Range**	M	SD
Autonomie	117	6,00	15,00	3 15	12,28	1,79
Competentie	117	15,00	30,00	6 30	22,74	3,10
Verbondenheid	117	35,00	64,00	13 65	52,23	6,06
Zelfdeterminatiescore	117	67,00	106,00	22 110	87,26	8,96
Gebruik niet-natuurlijke hangplek	117	1,00	4,50		2,57	0,76
Gebruik natuurlijke hangplek	117	1,00	5,00		2,70	1,04
Voorkeur natuurlijke hangplek	117	-2,50	2,75		0,12	1,23

Noot. ** v.l.n.r. minimaal en maximaal mogelijke score

4.2 Het beantwoorden van deelvraag 1

Met behulp van de informatie in Tabel 3 is het reeds mogelijk om de eerste deelvraag te beantwoorden. Deze deelvraag luidt als volgt:

In hoeverre zijn jongeren positiever over natuurlijke hangplekken dan niet-natuurlijke hangplekken?

In Tabel 3 is weergegeven dat de gemiddelde score van de populariteit van een niet-natuurlijke hangplek ($M = 2,57$; $SD = 0,76$) lager dan de gemiddelde populariteitsscore van een natuurlijke hangplek ($M = 2,70$; $SD = 1,04$). Dit verschil is dan ook te zien in de gemiddelde voorkeur natuurlijke hangplek variabele, waar een negatieve waarde voorkeur voor een niet-natuurlijke hangplek en een positieve waarde voorkeur voor een natuurlijke hangplek weergeeft, die positief is ($M = 0,12$, $SD = 1,23$). Dit geeft dan ook aan dat de onderzoekspopulatie gemiddeld iets positiever is over natuurlijke hangplekken dan niet-natuurlijke hangplekken. Uit een gepaarde t-test is echter gebleken dat het verschil tussen beide voorkeur-scores niet significant is, $t(116) = 1.09$, $p = .277$. Dit betekent dan ook dat deze lichte voorkeur niet wetenschappelijk valide is.

Deze uitslag is echter in eerste instantie opmerkelijk te noemen. Immers, in tabel 1 valt af te lezen dat de groep van 13 en 14-jarige respondenten oververtegenwoordigd is in de onderzoekspopulatie. Zij vertegenwoordigen dan ook 77,8% van de gehele onderzoekspopulatie. Daarnaast liet zich met behulp van tabel 2 concluderen dat deze oudere doelgroep gemiddeld gezien eerder een voorkeur heeft voor niet-natuurlijke hangplekken. Toch bleek de gehele populatie gemiddeld gezien de natuurlijke hangplekken boven de niet-natuurlijke hangplekken te prefereren met een verschil van gemiddeld 0,12 (zie tabel 3). Hieruit zou voorzichtig geconcludeerd kunnen worden dat deze voorkeurscore nog hoger had kunnen zijn, mits de totale pool van respondenten uit meer 10-,11- en

12-jarigen had bestaan. Uit Tabel 2 valt dan ook af te lezen dat het aantal respondenten uit deze leeftijdscategorieën in de groep die een voorkeur heeft voor niet-natuurlijke hangplekken bestaat uit 9 respondenten. De groep die eerder een voorkeur heeft voor natuurlijke hangplekken bevat 16 respondenten uit deze leeftijdscategorie. Dit zijn er dan ook 44% meer.

Uit de chi-square toets in Tabel 2 werd de indruk gekregen dat jongere kinderen (10-12 jaar) een grotere voorkeur hebben voor natuurlijke hangplekken, terwijl oudere kinderen (13-14 jaar) juist eerder kiezen voor niet-natuurlijke hangplekken. Dit is onderzocht door middel van onafhankelijke t-testen. In Tabel 4 zijn de resultaten van de t-testen weergegeven. Hierin valt op dat jongere kinderen ($M = 3,12$, $SD = 1,13$) gemiddeld een hogere waardering hebben voor natuurlijke hangplekken dan oudere kinderen ($M = 2,58$, $SD = 0,99$; $t(115) = 2,36$, $p = ,020$). Echter, beide groepen laten geen verschil zien in hun waardering voor de niet-natuurlijke hangplekken.

Tabel 4

Onafhankelijke t-testen tussen jongere en oudere kinderen

Variabele	10-12 jarigen (n = 26)		13-14 jarigen (n = 91)		t(115)	p
	M	SD	M	SD		
Waardering natuurlijke hangplek	3,12	1,13	2,58	0,99	2,36	,020
Waardering niet-natuurlijke hangplek	2,69	0,71	2,54	0,77	0,91	,364
Voorkeur voor natuurlijke hangplek	0,42	1,37	0,04	1,18	1,42	,160

Vervolgens is gekeken naar de onderlinge correlaties tussen de variabelen in het onderzoek. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 5. In deze tabel is te zien hoe elk apart onderdeel correleert met alle andere onderdelen. Dat wil zeggen, in hoeverre elke variabele statisch samenhangt met de andere variabelen. Het belangrijkste voor dit onderzoek zijn de verbanden tussen enerzijds autonomie en de verschillende subdimensies van motivatie (verbondenheid, competentie en autonomie) en anderzijds de waardering voor de verschillende soorten hangplekken. Er zijn geen significante correlaties gevonden tussen motivatie en waardering niet-natuurlijke hangplek ($r = ,136$, $p = ,145$), waardering natuurlijke hangplek ($r = ,044$, $p = ,639$) en de voorkeur voor een natuurlijke hangplek score ($-0,046$, $p = ,619$). Vergelijkbare correlaties werden gevonden tussen de subdimensies van motivatie en de hangplek-variabelen. Dit betekent dan ook dat de hangplekvoorkeuren van 10 tot 14-jarigen zich niet significant laten verklaren door hun scores op de zelfdeterminatietheorie.

Wanneer er gekeken wordt naar de losse onderdelen van de zelfdeterminatietheorie, dan valt op dat het onderdeel *verbondenheid* een zeer hoge positieve correlatie heeft met de zelfdeterminatiescore

($r = ,913$; $p < ,001$). Dit is geen verrassing, daar de verbondenheid onderdeel is van de overall motivatiescore. Diezelfde verklaring kan worden gegeven voor de sterke positieve correlatie tussen *competentie* en motivatie ($r = ,759$; $p < ,001$) en *autonomie* ($r = ,602$; $p < ,001$). *Verbondenheid* laat dus het sterkste verband met motivatie zien van de subdimensies. Dit is echter een weinig verrassende conclusie. Het onderdeel *verbondenheid* bevatte namelijk de meeste vragen van alle drie de onderdelen, namelijk 13 vragen. Het onderdeel *competentie* bevatte op zijn buurt 6 vragen en het onderdeel *autonomie* 3 vragen. Hiermee laat de hoge correlatie van het onderdeel *verbondenheid* zich dan ook verklaren.

Tabel 5
Correlations

Variabelen	1	2	3	4	5	6	7
1. Autonomie	--						
2. Competentie	.454**	--					
3. Verbondenheid	.363**	.478**	--				
4. Zelfdeterminatiescore	.602**	.759**	.913**	--			
5. Gebruik niet-natuurlijke hangplek	,136	-,005	,108	,098	--		
6. Gebruik natuurlijke hangplek	,044	-,066	,041	,014	,100	--	
7. Voorkeurscore natuur	-,046	-,053	-,032	-,049	-,532**	.789**	--

Noot. ** $p < .01$

Wanneer er echter gekeken wordt naar de correlatie van deze drie onderdelen met het gebruik van natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken en de voorkeurscore voor natuur, dan blijkt dat er een significante negatieve correlatie te bestaan tussen de voorkeurscore en waardering van niet-natuurlijke hangplekken ($r = -,532$, $p < ,001$). Dit wil zeggen dat de waardering van de respondenten van natuurlijke hangplekken afneemt wanneer zij meer gebruik maken van niet-natuurlijke hangplekken dan natuurlijke hangplekken. Daarnaast is er een significante positieve correlatie geconcludeerd tussen de voorkeurscore en waardering van natuurlijke hangplekken ($r = ,789$, $p < ,001$). Dit wil zeggen dat respondenten natuurlijke hangplekken meer waarderen als zij meer natuurlijke hangplekken bezoeken dan niet-natuurlijke hangplekken.

Ook deze verbanden zijn goed te verklaren daar de voorkeurscore een verschilscore tussen beide hangplek waarderingsscores betreft. Wel opmerkelijk is dat er geen significante correlatie is gevonden tussen waardering van niet-natuurlijke hangplekken en natuurlijke hangplekken ($r = ,100$, $p = ,282$). Hieruit kan geconcludeerd worden dat kinderen die een niet-natuurlijke hangplek waarderen niet per definitie ook een natuurlijke hangplek waarderen en andersom. Wel betreft het ook geen

negatief verband dus er kan niet gesteld worden dat kinderen óf een niet-natuurlijke hangplek waarderen óf een natuurlijke hangplek.

Hoewel er geen univariate verbanden gevonden zijn tussen de motivatie-scores en de waardering voor de verschillende hangplekken is besloten toch te bepalen of de drie subdimensies van motivatie gezamenlijk de mate van waardering voor niet-natuurlijke en natuurlijke hangplekken kunnen verklaren. De reden hiervoor is het kunnen aantonen van eventuele verbanden, ondanks dat deze in dit onderzoek in den beginne niet relevant zijn, die in vervolgonderzoek nog verder onderzocht zouden kunnen worden. De resultaten hiervan zijn weergegeven in Tabel 6. In deze tabel is de correlatie weergegeven van de onderdelen *autonomie*, *competentie* en *verbondenheid* met natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken, inclusief de voorkeursscore voor natuurlijke hangplekken. Daartoe zijn dan ook drie multiple lineaire regressieanalyses uitgevoerd.

Wanneer er gekeken wordt naar de afhankelijke variabele waardering voor *natuurlijke hangplekken* valt op dat het model niet significant is en 2% van de variantie van waardering van natuurlijke hangplekken verklaart, $F(3, 113) = 0,61$, $p = ,274$, $R^2 = ,016$. De variabele *competentie* blijkt de belangrijkste verklarende variabele maar is niet significant ($\beta = -0,14$; $p = ,222$).

Wanneer er gekeken wordt naar de afhankelijke variabele waardering voor *niet-natuurlijke hangplekken*, blijkt dat het model eveneens niet significant $F(3, 113) = 1,31$, $p = ,274$, $R^2 = ,034$.

Ondanks dat het model niet significant is, worden toch de regressiecoëfficiënten voorzichtig geïnterpreteerd. In deze analyse blijkt de onafhankelijke variabele *autonomie* het sterkste verband te laten zien met waardering voor niet-natuurlijke hangplekken, maar ook dit verband is niet significant ($\beta = 0,15$; $p = ,151$). Deze regressie-coëfficiënt is wel positief, wat zou betekenen dat de gestandaardiseerde waardering van niet-natuurlijke hangplekken in dit geval gemiddeld toeneemt met een waarde van 0,15 wanneer de *autonomie* toeneemt met een standaard deviatie. Dat wil zeggen dat de waardering van respondenten van niet-natuurlijke hangplekken toeneemt met waarde 0,15 wanneer zij 1 punt hoger scoren op het onderdeel *autonomie*.

Wanneer we kijken naar de regressie tussen de drie onderdelen van de zelfdeterminatie en de afhankelijke variabele *voorkeur voor natuurlijke hangplekken*, dan is wederom geen significant model gevonden, $F(3, 113) = 0,13$, $p = ,942$, $R^2 = ,003$. Alle drie de onafhankelijke variabelen *autonomie*, *competentie* en *verbondenheid* laten dan ook een zeer kleine, niet significante, regressie-coëfficiënt zien. Dat wil wederom zeggen dat de scores op de zelfdeterminatiescore geen significant verklarend effect hebben op een eventuele voorkeur voor natuurlijke hangplekken.

Tabel 6*Correlatie per variabele*

Variabelen	<i>Natuurlijke hangplekken</i>				<i>Niet-natuurlijke hangplekken</i>			
	<i>b</i>	<i>SE</i>	β	<i>p</i>	<i>b</i>	<i>SE</i>	β	<i>p</i>
Constante	2,49	0,96		,011	1,75	0,69		,013
Autonomie	0,05	0,06	0,08	,464	0,07	0,05	0,15	,151
Competentie	-0,05	0,04	-0,14	,222	-0,03	0,03	-0,13	,253
Verbondenheid	0,01	0,02	0,08	,466	0,01	0,01	0,11	,289
df	3, 113				3, 113			
F	0,61				1,31			
p	,613				,274			
R ²	,016				,034			

Variabelen	<i>Voorkeur natuurlijke hangplekken</i>			
	<i>b</i>	<i>SE</i>	β	<i>p</i>
Constante	0,74	1,14		,517
Autonomie	-0,02	0,07	-0,03	,796
Competentie	-0,02	0,05	-0,04	,735
Verbondenheid	0,00	0,02	0,00	,977
df	3, 113			
F	0,13			
p	,942			
R ²	,003			

4.3 Het beantwoorden van deelvraag 2

Met behulp van deze gegevens kan dan ook de tweede deelvraag beantwoord worden. Deze deelvraag luidt als volgt:

In hoeverre verklaart de mate van zelfdeterminatie een voorkeur voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken?

Uit Tabel 5 valt af te lezen dat er geen verbanden gevonden zijn tussen de (dimensies van) zelfdeterminatie en de waardering voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken. Ook uit Tabel 6 komt naar voren dat geen enkele onafhankelijke variabele een waarderingsscore voor zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken significant voorspelt. Daarnaast valt er in Tabel 6 af te lezen dat ook de voorkeur voor natuurlijke hangplekken niet significant voorspelt kan worden met behulp van de scores op de zelfdeterminatietheorie. Hieruit kan er dan ook worden geconcludeerd

dat de mate van zelfdeterminatie van kinderen hun voorkeur voor een bepaald type hangplek niet lijkt te voorspellen.

Ten slotte is er gekeken naar de in welke mate de respondenten zich laten beïnvloeden door verschillende bronnen (ouders, vrienden, nieuws, ervaringen) in hun mening over zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken. Daartoe is een two-way repeated measures ANOVA uitgevoerd. De resultaten zijn weergegeven in tabel 7.

De bronnen blijken significant van elkaar te verschillen als het gaat om de invloed op de waardering van de hangplekken, $F(3, 336) = 42,62$; $p < ,001$, $\eta_p^2 = ,276$. Dit is een omnibus effect; de f-waarde geeft weer dát er significante verschillen zijn, maar niet tussen welke meningen significante verschillen bestaan als het gaat om hun invloed op de waardering van de kinderen. Daarom worden de posthoc tests met Bonferroni correctie geïnterpreteerd. Ten eerste lijken de eigen ervaringen van de respondenten ($M = 3.09$, $SE = 0.11$) het zwaarst te wegen bij de meningsvorming (over natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken gecombineerd). Zo wegen de eigen ervaringen van de respondent zwaarder dan de mening van de ouders ($p < .001$), van vrienden ($p < .001$) en van nieuwsberichten ($p < .001$). Ten tweede telt de mening van vrienden mee ($M = 2,42$, $SE = 0,11$). Naast het genoemde verschil met eigen ervaringen laat de mening van vrienden een significant hogere invloed op de mening van de kinderen zien dan invloed van de ouders ($p < ,001$) als ook de invloed van nieuwsberichten ($p = ,002$). Vervolgens komen de meningen van ouders ($M = 2,05$, $SE = 0,10$) en de informatie verkregen uit nieuwsberichten ($M = 2,10$, $SE = 0,10$) als beïnvloeders van de mening van de kinderen over hangplekken. Beide bronnen verschillen echter niet significant ($p = 1.00$).

Er is echter geen significant verschil gevonden tussen natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken $F(1, 112) = 1,71$; $p = ,193$, $\eta_p^2 = ,015$. Er is ook geen significant interactie-effect gevonden tussen de bron van informatie en het soort hangplek op de invloed op de mening over de hangplek ($F(3, 336) = 1,34$; $p = ,260$, $\eta_p^2 = ,012$). Dit betekent dat de verschillen in invloed van de bronnen hetzelfde zijn als het gaat om natuurlijke hangplekken en niet-natuurlijke hangplekken.

Tabel 7
Resultaten repeated measures
 ANOVA

Meningen	Natuurlijke hangplekken		Niet-natuurlijke hangplekken	
	M	SD	M	SD
Mening ouders	2,12	1,17	1,98	0,98
Mening vrienden	2,42	1,26	2,42	1,19
Nieuwsberichten	2,12	1,19	2,08	1,04
Ervaringen	3,14	1,31	3,04	1,24
	F	df1, df2	p	η_p^2
Mening	42,62	2,4, 264	< .001	,276
Hangplek (natuurlijk vs niet-natuurlijk)	1,71	1, 112	,193	,015
Mening* hangplek	1,34	2,7, 306	,262	,012

4.4 Het beantwoorden van deelvraag 3

Met behulp van deze gegevens kan de laatste deelvraag worden beantwoord. Deze deelvraag luidt als volgt:

Zit er een verschil tussen de oorsprong van de meningen over natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken?

De gemiddelde scores van de soorten meningen per hangpleksoort zijn vergelijkbaar gebleken wat valt op te maken uit het niet-significante interactie-effect tussen mening en hangplek. Het overgrote deel van de meningsvorming van zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken is afkomstig uit eigen ervaringen. Daarnaast komt bij beide soorten hangplekken de mening van vrienden op de tweede plaats. Ook komen bij zowel natuurlijke als niet-natuurlijke hangplekken de meningen van de ouders en de mening afkomstig uit nieuwsberichten op de gezamenlijke laatste plaatsen. Het verschil tussen de oorsprong van de meningen over natuurlijke en niet-natuurlijke hangplekken lijkt dan ook erg klein te zijn: de verdeling van het aandeel van de soorten meningen per hangpleksoort is nagenoeg vergelijkbaar.

5. Conclusie

5.1 Bevindingen

Het doel van dit onderzoek was om een bijdrage te kunnen leveren aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit voor tieners tussen 10 en 14 jaar oud. De probleemstelling luidde namelijk dat door een toenemende druk op de openbare ruimte de mogelijkheden tot rondhangen in de openbare ruimte beperkt worden. De openbare ruimte bleek namelijk vooral door volwassenen ontworpen te zijn, waardoor de wensen van tieners niet meegenomen zijn in het ontwerpproces. Ook ontstaan er regelmatig conflicten tussen jongeren en andere gebruikers van de openbare ruimte. Deze conflicterende ruimteclaims bleken dan ook een gevolg te zijn van diverse vormen van *place-making* door de jongeren met behulp van bijvoorbeeld graffiti of luide muziek, waarmee de jongeren een grens trekken tussen zichzelf en de buitenwereld. Daarnaast bleek demografische aandeel van jongeren onder de 20 in de Nederlandse bevolking sinds 1960 afgenomen te zijn. Ook het aandeel van groene omgevingen is afgenomen door de verdichting. Groene openbare ruimtes bleken echter te zorgen voor meer sociale cohesie. Bovendien had het een positief effect op de gemoedstoestand van mensen die natuurlijke plekken bezochten, vooral voor jongeren, die door hormoonstommelingen meer onrust ervaren. Ook bleken natuurlijke plekken verrassend veelzijdig te zijn op de manier waarop ze gebruikt kunnen worden. Jongeren bleken natuurlijke hangplekken dan ook vaak te waarderen voor deze eigenschappen.

In dit onderzoek is onderzocht of jongeren daadwerkelijk een voorkeur hebben voor natuurlijke omgevingen in plaats van niet-natuurlijke omgevingen. Waar uit de literatuur gebleken is dat jongeren natuurlijke hangplekken wel degelijk kunnen waarderen, is uit dit onderzoek gekomen dat de jongeren niet per se heel veel positiever zijn over natuurlijke hangplekken in vergelijking met niet-natuurlijke hangplekken. Toen vervolgens met behulp van de zelfdeterminatietheorie geprobeerd is deze scores te verklaren bleken deze scores geen voorspellend effect te hebben op een voorkeur voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken. De mate van zelfdeterminatie is dan ook in het geval van dit onderzoek geen correcte voorspeller gebleken. Met behulp van de sociale cognitietheorie is er ten slotte gekeken naar de verschillen in waar de meningen over beide type van hangplekken op zijn gebaseerd. Hierbij bleken de eigen ervaringen het zwaarste te wegen in de meningsvorming over hangplekken in het algemeen. Vervolgens bleek de meningen van vrienden het belangrijkste te zijn voor de doelgroep, meer dan de meningen van ouders, welke het minst zwaar bleken te wegen. Wanneer er gekeken wordt naar de literatuur is dit een weinig verrassende conclusie. Er is immers gebleken dat tieners zich in toenemende mate willen diversifiëren van hun

ouders, aldus Van Melik & Filius (2011) en Prinsen & Terpstra (2009). Een onderdeel hiervan is volgens hen dan ook het creëren van de eigen meningsvorming.

5.2 Beantwoording hoofdvraag

De hoofdvraag van dit onderzoek luidde als volgt:

In hoeverre hebben 10 tot 14-jarigen een voorkeur voor natuurlijke omgevingen als hangplek?

Er is eerder in deze scriptie aangetoond dat het verblijf in de natuur diverse voordelen kan bieden. Zo heeft het een positief effect op de menselijke gemoedstoestand waardoor expliciet tieners er beter door kunnen slapen, biedt de natuur een gevoel van vrijheid, maar is het ook een prikkelarme omgeving (IPM, 2008; Matthews et al., 1997). Doordat een natuurlijke omgeving over het algemeen bovendien minder druk is dan een binnenstedelijke openbare ruimte zouden er in natuurlijke hangplekken wellicht minder snel conflicterende ruimteclaims plaats kunnen vinden. Er is dan ook gebleken dat juist jongeren hier sneller de dupe van worden (Deinet, 2009; Sybesma, 2009). Een reden hiervoor is de aard van het bereiken van de puberteit: het is een periode waarin jongeren zich steeds meer losmaken van hun ouders en zich meer tot hun leeftijdsgenoten keren. Dit betekent dan ook dat zij steeds vaker de openbare ruimte opzoeken om zich zo fysiek te kunnen distantiëren van hun ouders en van school (Höglhammer et al., 2017). In combinatie met veranderende hormoonspiegels die op hun buurt voor meer stemmingswisselingen zorgen wordt voor tieners de openbare ruimte tot een plek gemaakt waar zij gemiddeld steeds vaker hun ontspanning zoeken (Prinsen & Terpstra, 2009).

Vanwege de bovengenoemde problemen die conflicterende ruimteclaims met zich meebrengen en vanwege de voordelen van een natuurverblijf is er in deze scriptie onderzoek gedaan naar de voorkeuren die 10- tot 14-jarigen hebben voor niet-natuurlijke, dan wel natuurlijke hangplekken. Uit dit onderzoek is dan ook gebleken dat jongeren gemiddeld iets positiever zijn over natuurlijke hangplekken dan niet-natuurlijke hangplekken. Deze bevindingen bleken echter niet significant te zijn, waardoor dit resultaat niet hard kan worden gemaakt.

De hypothese luidde als volgt: *10 tot 14-jarigen hebben een uitgesproken voorkeur voor natuurlijke hangplekken*. Deze stelling is in dit onderzoek dan ook niet wetenschappelijk bewezen.

Opvallend genoeg waren het vooral de 10- tot 11-jarigen die een voorkeur hadden voor natuurlijke hangplekken, wat opmerkelijk is. Er zou namelijk gesteld kunnen worden dat de wat oudere jongeren in de respondentenpool überhaupt meer vrijheid zouden hebben om deze natuurlijke hangplekken

te bezoeken. Deze bevinding kan echter niet wetenschappelijk bewezen worden, aangezien de groep van 13- tot 14-jarigen oververtegenwoordigd was in de populatie.

Daarnaast bleken de scores op de zelfdeterminatietheorie geen verklarend effect te hebben op de voorkeuren die de respondenten hadden voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken.

De bevinding uit de literatuur dat jongeren zich steeds meer afzetten van hun ouders en in toenemende mate hun eigen mening willen ontwikkelen is iets wat wel terugkwam in het onderzoek. Zo bleek de mening van ouders het minst zwaar mee te tellen bij het vormen van een mening over hangplekken. De mening van vrienden telde weliswaar het meeste mee, naast de eigen ervaringen die het zwaarste meetelde.

Ondanks dat de bevindingen omtrent het hebben van een duidelijke voorkeur voor natuurlijke hangplekken niet significant waren, kan er voorzichtig gesteld worden dat natuurlijke hangplekken vooral favoriet zijn bij de jongere tieners in de populatie en minder bij de oudere tieners. Een verklaring hiervoor kan gegeven worden door Van Melik & Filius (2011). Zoals er eerder is besproken is het kijken van mensen een belangrijk onderdeel van het rondhangen op straat. Dat er in een natuurlijke omgeving minder mensen te kijken vallen dan in bijvoorbeeld een winkelstraat zou deze maar beperkte voorkeur voor natuurlijke omgevingen kunnen verklaren. Dat volgens Prinsen & Terpstra (2009) de puberteit gemiddeld rond het tiende levensjaar begint hoeft daarnaast niet te betekenen dat deze drang tot het kijken van mensen in deze beginjaren van de puberteit al aanwezig hoeft te zijn. Dit zou dan ook kunnen verklaren dat de oudere tieners in de populatie een mindere voorkeur hebben ontwikkeld voor natuurlijke hangplekken, aangezien bij hen de behoefte om mensen te kijken al relatief meer aanwezig is. Bij de jongere tieners zou het avontuurlijke karakter van een natuurlijke omgeving nog zwaarder kunnen wegen dan de drang om mensen te kijken, wat hun voorkeur voor natuurlijke omgevingen zou verklaren.

6. Discussie

6.1 Beperkingen van het onderzoek

Dit onderzoek naar de hangplekvoorkeuren van 10- tot 14-jarigen kent ook enkele beperkingen. Wat de grootste moeilijkheid was van dit onderzoek was de doelgroep waarmee er gewerkt is. Allereerst zit er veel diversiteit tussen de mate van persoonlijke ontwikkeling. De participanten stonden allemaal relatief aan het begin van de puberteit. Zoals eerder benoemd betekent dit echter niet dat alle participanten per se ook al daadwerkelijk dezelfde mate van puberen ervaren. Volgens de Centers for Disease Control and Prevention (2021) begint namelijk de puberteit niet bij iedereen op hetzelfde moment. Dit maakt dat in deze doelgroep wellicht veel onderlinge verschillen waren tussen de diverse participanten qua de mate waarin zij de puberteit ervaren. Een andere moeilijkheid van dit onderzoek omtrent de doelgroep waarmee gewerkt is was het taalniveau van de digitale enquête. Dit had een aantal redenen. Ten eerste is het taalniveau van jongeren tussen de 10 en 14-jaar relatief beperkt ten opzichte van oudere kinderen. Om dit te kunnen ondervangen is er eenvoudige taal gebruikt in de vragen van de enquête. Dit is gedaan om de begripsvaliditeit van dit onderzoek te kunnen waarborgen. Een bijkomend probleem hierbij was daarnaast dat de vragen die afgeleid zijn uit gestandaardiseerde enquêtes over de mate van zelfdeterminatie een te hoog niveau van woordbegrip vereiste om ze te kunnen begrijpen. Om deze dan ook toch te kunnen gebruiken diende deze vragen eerst dusdanig aangepast te worden dat de respondenten er mee uit de voeten konden. Na het samenstellen van de enquête heeft er geen vooronderzoek plaatsgevonden om zo te kunnen testen of het taalniveau inderdaad toereikend was en of alles duidelijk was voor de respondenten. Dit had kunnen helpen om zeker te weten of het taalniveau daadwerkelijk volstond en of de vragen dus begrijpelijk waren voor de doelgroep.

Een andere moeilijkheid zat in het bereiken van de desbetreffende doelgroep van kinderen van 10 tot 14 jaar oud. De strategie om middels zowel basisscholen als middelbare scholen deze kinderen te bereiken bleek lastiger dan gedacht. Dit had meerdere redenen. Zo is gebleken uit de antwoorden op de deelnameverzoeken dat veel scholen in een drukke periode van het jaar zaten. Hierdoor is er dikwijls door hen aangegeven dat zij daarom niet mee wilde werken met het onderzoek. Bovendien bleek er uit de correspondentie van veel scholen dat er elke maand meerdere onderzoeksverzoeken binnenkomen vanuit diverse partijen. Hierdoor dienen vrijwel alle scholen dan ook een keuze te maken over aan welke onderzoeken zij deel willen nemen. Vandaar dat het regelmatig voorkwam dat een school het onderzoeksverzoek voor dit onderzoek afsloeg. Toen de realiteit hiervan steeds meer duidelijk werd zijn er persoonlijke contacten op diverse scholen aangeschreven met de vraag of zij het onderzoek uit zouden willen zetten op hun school. Dit had als effect dat, indien de scholen inderdaad toch mee wilde doen, er van bepaalde scholen in verhouding gemiddeld gezien veel meer

responses kwamen dan van andere scholen, die hun deelname al eerder hadden toegezegd. Het uiteindelijke resultaat hiervan was dan ook een oververtegenwoordiging van bepaalde scholen. Er zijn echter ook bepaalde leeftijdsgroepen ondervertegenwoordigd gebleken. Het betreft hier de respondenten in de leeftijd van 10 jaar oud en 11 jaar oud. Dit had als redenen de ondervertegenwoordiging van basisscholen. Onder de deelnemers was er dan ook maar één basisschool. De reden hiervoor was mij niet geheel duidelijk. Ik kan mij echter zo voorstellen dat er bij een basisschool met nog jongere kinderen er wat meer moeite gedaan moet worden als school om de leerlingen de digitale enquête in te laten vullen, gezien de jonge leeftijd.

Daarnaast is het vrij onduidelijk in welke hoedanigheid de respondenten de digitale enquête in hebben gevuld. De reden hiervan was dan ook de opzet van het onderzoek, om middels scholen de respondenten te benaderen. Vandaar dat ik als onderzoeker dan ook geen inzicht had in de manier waarop docenten het onderzoek aan hun leerlingen gepresenteerd hebben. Zo zal er waarschijnlijk een verschil gezeten hebben tussen de beschikbare tijd die docenten hiervoor hadden, maar ook de beschikbare tijd die zij hun leerlingen gaven om de digitale enquête in te vullen. Bovendien zou het ook zo kunnen zijn, indien de leerlingen de enquête klassikaal in hebben gevuld, dat leerlingen hem met elkaar in hebben gevuld en er dus niet voldoende bij waren met hun hoofd om goed na te kunnen denken over hun eigen meningen. Een klaslokaal kan dan ook namelijk een rumoerige omgeving zijn met veel achtergrondgeluid. Het was dan ook opvallend om te zien dat er veel verschil zat in de tijd die het de diverse respondenten gekost heeft om de digitale vragenlijst in te vullen. Zo zijn er leerlingen die hem in 7 minuten ingevuld hadden, maar er waren ook leerlingen die er bijna een half uur over hadden gedaan. Dat er zo'n grote verschillen zitten tussen de respondenten illustreert dat de hoedanigheid waarin de respondenten de digitale enquête in hebben gevuld onderling sterk verschilde. Dit had eventueel ondervangen kunnen worden door de respondenten de digitale vragenlijst in een gecontroleerde omgeving in te laten vullen. Dit had als effect gehad dat de hoedanigheden waarin de verschillende respondenten de digitale enquête in hadden gevuld minder verschillend was geweest. Dit had op zijn buurt wellicht de resultaten voor in ieder geval het onderzoeksgebied wat meer valide kunnen maken.

De digitale enquêtes zijn destijds uitgezet in een beperkt gebied van Nederland. Dit maakt dat het onderzoek zich niet laat veralgemeniseren voor de rest van Nederland. Gezien de schaal van een dergelijke onderzoek was het niet mogelijk geweest om dit voor elkaar te krijgen met de beschikbare middelen en tijd.

In de vragenlijst zelf zijn een zestal foto's gebruikt van zes verschillende hangplekken. Er is getracht om per hangplek een zo representatief mogelijke foto te vinden voor deze locaties. De selectiecriteria bestond er dan ook uit dat er geen afleidende dingen op de foto's moesten staan. Dit zou de respondenten namelijk afgeleid kunnen hebben van het proces van het beoordelen van de

hangplek in kwestie. Ook is ervoor gezorgd dat elke hangplek er even schoon en verzorgd uitzag, om zo dergelijke wisselingen in rommeligheid te kunnen ondervangen. Het is echter de vraag of het voor elke respondent duidelijk was wat er op elke foto bedoeld werd qua hangplek. Met behulp van een voortoets had hier meer duidelijkheid in gebracht kunnen worden.

6.2 Aanbevelingen

6.2.1 Vervolgonderzoek

Uit de bovengenoemde beperkingen laten zich enkele aanbevelingen formuleren. Indien er onderzoek gedaan zou worden naar jongere kinderen, dan zou het verstandig zijn om het taalniveau van de enquête in kwestie te controleren. Daarnaast is een klaslokaal een niet zo'n stabiele omgeving voor het invullen van een vragenlijst. Het zou beter zijn om de respondenten allemaal individueel de enquête in te laten vullen in een stille, weinig afleidende ruimte.

Wat betreft mogelijke vervolgonderzoeken zou het interessant kunnen zijn om te onderzoeken wat de landelijke trends zijn wat betreft hangplekvoorkeuren. Hierdoor zouden de resultaten meer veralgemeniseerbaar kunnen worden. Daarnaast kan het interessant zijn om te onderzoeken wat de hangplekvoorkeuren zijn van een ietwat oudere doelgroep. Hiermee zou er onderzocht kunnen worden of oudere respondenten afwijkendere voorkeuren zouden hebben in hun keuze voor natuurlijke, dan wel niet-natuurlijke hangplekken. Naast het onderzoeken van de voorkeuren van een andere doelgroep zou er ook gekeken kunnen worden naar eventuele verschillen tussen de plekken waar de respondenten wonen. Denk hierbij vooral aan een verschil tussen meer ruraal gelegen gebieden en meer urbaan gelegen gebieden. Bovendien zouden er ook andere voorwaarden gesteld kunnen worden aan wat nou een natuurlijke hangplek eigenlijk is en wat een niet-natuurlijke hangplek. Waar er in dit onderzoek onderzocht is wat nou precies de meningen zijn over hangplek zou het voor vervolgonderzoek daarnaast ook interessant kunnen zijn om uit te zoeken wat de diverse associaties zijn die respondenten hebben bij bepaalde hangplekken of omgevingen. Door niet alleen te kijken naar wat de meningen over hangplekken zijn en waar deze vandaan komen, zou met een dergelijk onderzoek meer uitgediept kunnen worden hoe jongeren de diverse hangplekken direct zouden ervaren. Hiermee zouden de redenen die ten grondslag liggen aan de meningsvorming over hangplekken breder uitgediept kunnen worden.

6.2.2 Beleidsmarkers

Voor het beleidsmakers zou het niet eens per se nodig zijn om zich alleen te focussen op het creëren van meer natuurlijke plekken in de openbare ruimte. Wat al enorm zou helpen om de wensen van tieners omtrent hun hangplekken mee te nemen in de inrichting van de openbare ruimte is het betrekken van deze doelgroep bij de ontwerpfase. Er is namelijk gebleken dat gemeenten moeite hebben met het meenemen van de wensen van tieners omtrent de indeling van de openbare ruimte (Straatbeeld, 2018). Daarnaast bleek er een mismatch te bestaan tussen waar de openbare ruimte voor ontworpen is en waar het voor gebruikt wordt (Matthews et al., 1997). Deze mismatch is echter niet direct een probleem, maar dit wordt het wel wanneer jongeren fysieke grenzen beginnen aan te geven door middel van bijvoorbeeld vandalisme.

Aangezien bovendien de openbare ruimte in toenemende mate onder druk komt te staan, dreigen dan ook de stemmen van jonge pubers nog minder gehoord te worden. Gezien het ontspannende effect van de natuur, iets waar vooral jongeren baat bij lijken te hebben, zou naast het betrekken van de jongeren zelf bij het ontwerpproces het incorporeren van enig groen in het ontwerp van een hangplek veel voordelen kunnen bieden voor de jongeren. De jeugd heeft namelijk de toekomst.

10. Referenties

- AgendaStad. (2023, 27 februari). *Over Agenda Stad - Agendastad*. AgendaStad. Geraadpleegd op 17 maart 2023, van <https://agendastad.nl/over-agenda-stad/>
- Anderson, E. A., Hetherington, E. M., & Clingempeel, W. G. (1989). Transformations in Family Relations at Puberty. *Journal of Early Adolescence*, 9(3), 310–334.
<https://doi.org/10.1177/0272431689093008>
- Bandura, A. & National Inst of Mental Health. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. APA PsycNet. Geraadpleegd op 16 mei 2023, van <https://psycnet.apa.org/record/1985-98423-000>
- Bandura, A. (2001). Social Cognitive Theory of Mass Communication. *Mediapsychology*, 3, 1985-98423–000. http://cogweb.ucla.edu/crp/Media/Bandura_01.pdf
- Baumeister, R., & Leary, M. (1995). The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Buijs, A. (2009). *Natuurbeelden: publieke visies op natuur en de consequenties voor het natuurbeheer*.
<https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/reports/385211>
- Buitelaar, E. (2010). Grenzen aan gemeentelijk grondbeleid. *Ruimte & Maatschappij*, 2(1), 92519.
<https://www.pbl.nl/publicaties/grenzen-aan-gemeentelijk-grondbeleid>
- CDC. (2021, 23 september). *Child Development: Young Teens (12-14 years old)*. Centers for Disease Control and Prevention. Geraadpleegd op 20 maart 2023, van <https://www.cdc.gov/ncbddd/childdevelopment/positiveparenting/adolescence.html>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, 12 september). *PBL/CBS prognose: Groei steden zet door*. Geraadpleegd op 13 maart 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/37/pbl-cbs-prognose-groei-steden-zet-door>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022a). *Bevolking in de toekomst*. Geraadpleegd op 11 juni 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsgroei/toekomst>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022b, 1 juni). *Mentale gezondheid jongeren afgenomen*. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/22/mentale-gezondheid-jongeren-afgenomen>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022c, juli 13). *Psychische gezondheid in Nederland, 2010-2021*. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/28/psychische-gezondheid-in-nederland-2010-2021>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023, 4 januari). *In 2022 bevolkingsgroei in vrijwel alle gemeenten*. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/01/in-2022-bevolkingsgroei-in-vrijwel-alle-gemeenten#:~:text=Grote%20steden%20groeiden%20relatief%20sterk,wat%20de%20bevolkingsgroei%20wat%20lager>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Bevolkingsgroei*. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsgroei/groei>

De Backer, M. (2018). Regimes of Visibility: Hanging Out in Brussels' Public Spaces. *Space and Culture*, 22(3), 308–320. <https://doi.org/10.1177/1206331218773292>

De Charms, R. (1983). *Personal causation: The internal affective determinants of behavior* (1ste editie) [Ebook]. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315825632>

Deinet, U., Okroy, H., Dodt, G., & Wüsthof, A. (Eds.). (2009). *Betreten erlaubt!: Projekte gegen die Verdrängung Jugendlicher aus dem öffentlichen Raum* (1st ed.). Verlag Barbara Budrich. <https://doi.org/10.2307/j.ctvddztzs>

Filius, F., & Van Melik, R. (2011). Hangen in Houten (1) - Jongeren in de openbare ruimte. *Geografie*, 28–30. <https://geografie.nl/sites/default/files/paragraph/attachment/file/filius-van-melik-jongeren-in-de-openbare-ruimte.pdf>

Friedrichs, S. (2019, 24 juli). *Pleidooi voor piepende zoemer tegen hangjongeren in Nijmegen*.

- Gelderlander.nl. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.gelderlander.nl/nijmegen-e-o/pleidooi-voor-piepende-zoemer-tegen-hangjongeren-in-nijmegen~af6ab30d/>
- Helleman, G. (2021, 4 juni). *Hoe openbaar is de openbare ruimte?* Gebiedsontwikkeling.nu. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoe-openbaar-is-de-openbare-ruimte/>
- Höglhammer, A., Muhar, A., Stokowski, P. A., Schauppenlehner, T., & Eder, R. (2018). Factors affecting adolescents' use of urban public spaces in their leisure time: an exploratory study from the city of Vienna. *Local Environment*, 23(8), 814–829. <https://doi.org/10.1080/13549839.2018.1477744>
- IPM. (2008). Inzicht in de jeugd als doelgroep voor natuur. In *WUR* (P 17188). Geraadpleegd op 8 juni 2023, van <https://edepot.wur.nl/118562>
- Kuik, F., & Rietveld, P. (2013). De waarde van openbare ruimte. In *Verdus*. Geraadpleegd op 13 juni 2023, van https://www.verdus.nl/assets/uploads/2019/09/DBR_Notitie_02_Waarde-van-openbare-ruimte-jan-13.pdf
- Kuiper, C. (2011, 31 augustus). *Tussen functionaliteit en kwaliteit: het dilemma van de openbare ruimte in Nederland*. Rijksuniversiteit Groningen. Geraadpleegd op 20 maart 2023, van https://frw.studenttheses.ub.rug.nl/416/1/Tussen_functionaliteit_en_kwal_1.pdf
- Mäkinen, K., & Tyrväinen, L. (2008). Teenage experiences of public green spaces in suburban Helsinki. *Urban Forestry & Urban Greening*, 7(4), 277–289. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2008.07.003>
- Matthews, H. R., Limb, M., & Percy-Smith, B. (2003). Changing Worlds: the Microgeographies of Young Teenagers. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 89(2), 193–202. <https://doi.org/10.1111/1467-9663.00018>
- Meulen, R. (2018, 16 juli). *Tieners in de openbare ruimte*. Erasmus University Thesis Repository. Geraadpleegd op 19 februari 2023, van <http://hdl.handle.net/2105/43822>

- Ministerie van Algemene Zaken. (2021, 16 augustus). *Wanneer mag mijn kind naar de basisschool?* Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs/vraag-en-antwoord/wanneer-mag-mijn-kind-naar-de-basisschool>
- Monster, J. (2022, 26 augustus). *Hoe de grote steden – ondanks de druk – hun centra leefbaar houden.* Gebiedsontwikkeling.nu. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoe-de-grote-steden-ondanks-de-druk-hun-centra-leefbaar-houden/>
- NJI. (2023, 13 juni). *Cijfers over welbevinden en mentale gezondheid | Nederlands Jeugdinstituut.* Nji.nl. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.nji.nl/cijfers/welbevinden>
- PBL & CBS. (2022). *Regionale bevolkings- en huishoudensprognose.* Planbureau voor de Leefomgeving. Geraadpleegd op 10 juni 2023, van <https://themasites.pbl.nl/o/regionale-bevolkingsprognose/>
- PBL. (2021, 22 december). *PBL: Natuur en erfgoed onder druk door woningbouwplanning.* PBL Planbureau voor de Leefomgeving. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.pbl.nl/nieuws/2021/pbl-natuur-en-erfgoed-onder-druk-door-woningbouwplanning>
- Peters, K., Elands, B., & Buijs, A. (2010). Social interactions in urban parks: Stimulating social cohesion? *Urban Forestry & Urban Greening*, 9(2), 93–100. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2009.11.003>
- Pyry, N. (2016). Participation by being: Teenage girls' hanging out at the shopping mall as 'dwelling with' [the world]. *Emotion, Space and Society*, 18, 9–16. <https://doi.org/10.1016/j.emospa.2016.01.006>
- Rembeck, G., & Hermansson, E. (2008). Transition to Puberty as Experienced by 12-Year-Old Swedish Girls. *Journal of School Nursing*, 24(5), 326–334. <https://doi.org/10.1177/1059840508323092>
- Rolston, H. (2001). Natural and unnatural; Wild and cultural. *Western North American Naturalist*, 61(3), 267–276. https://www.jstor.org/stable/41717173?casa_token=A-eL8NuuubEAAAAA%3AENaGVXLYF2qAH8hE50jk07JA-Dd-

7QadquVrGXgo0VyhBMAIaUco71cRAU6yhkq_OHM-
ld4X_JahHtAeOI5g8FYLFy4snEpOjVaXTB9gmuX92qR_fmIH

Ryan, R., & Deci, E. (2002). Overview of self-determination theory: An organismic-dialectical perspective [Ebook]. In *Handbook of self-determination research* (1ste editie, pp. 3–33). University of Rochester Press.
https://www.researchgate.net/publication/303169056_An_overview_of_self-determination_theory_An_organismic_dialectical_perspective

Ryan, R., & R. Deci, E. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*(55), pp. 68-78. doi:10.1037/0003-066X.55.1.68

Schreuder, A. (2005, 13 juni). *Een hangplek als een weldadige oase*. Waarde.nl. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van https://waarde.nl/files/Hangplek_als_een_geweldige_oase_NRC.pdf

Sport- en Speelstraat De Brink. (z.d.). *Het project | De Brink - Sport en speelstraat*.
<http://www.sportenspeelstraatdebrink.nl/het+project>

Sterre. (2022, 22 juni). *Bewoners overstegen zien geen verbetering*. Regio8.nl. Geraadpleegd op 10 augustus 2023, van <https://www.regio8.nl/bewoners-overstegen-zien-geen-verbetering>

Straatbeeld. (2018, 19 juli). *Jongeren kunnen chillen in huiskamer zonder regels*. Straatbeeld.nl. Geraadpleegd op 9 augustus 2023, van <https://www.straatbeeld.nl/nieuws/jongeren-kunnen-chillen-in-huiskamer-zonder-regels>

Sybesma, J. (2009). *“Onbekend maakt onbemind”*. *Hoe de relatie tussen hangjongeren en omwonenden verbeterd kan worden en de rol van het OKé-punt hierin*. Utrecht University. Geraadpleegd op 25 maart 2023, van <https://studenttheses.uu.nl/handle/20.500.12932/3122>

Tani, S. (2014). The Right to be Seen, the Right to be Shown. *Young*, 22(4), 361–379.
<https://doi.org/10.1177/1103308814548102>

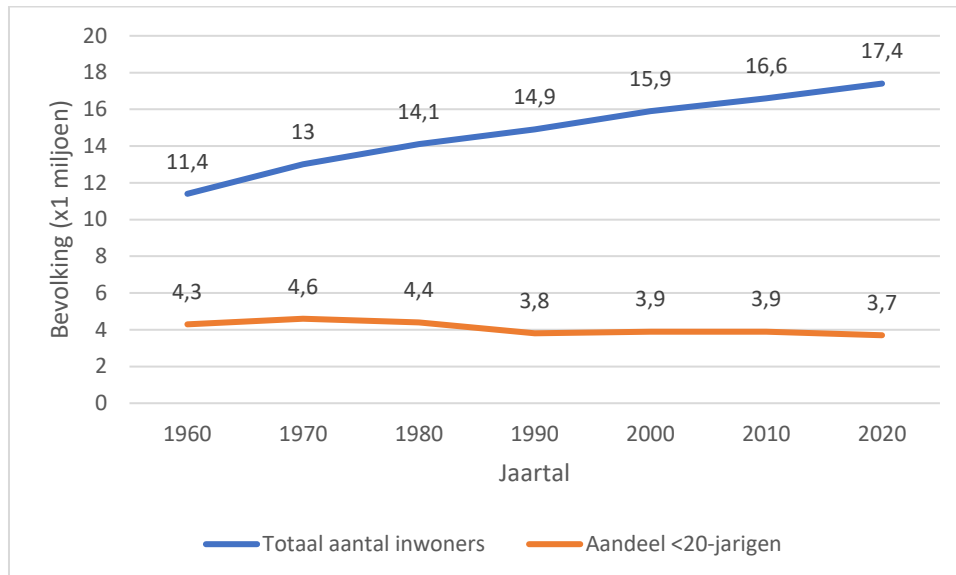
- Terpstra, K. J., & Prinsen, H. (2009). Puberteit en adolescentie, een verkenning [Online]. In *Pubers van Nu!* (pp. 16–19). Bohn Stafleu van Loghum. https://doi.org/10.1007/978-90-313-7482-3_2
- Van der Meulen, R., & Van Melik, R. (2019, 1 april). *Tieners in de openbare ruimte*. Geografie. Geraadpleegd op 8 maart 2023, van <https://geografie.nl/artikel/tieners-in-de-openbare-ruimte>
- Van Walsum, S. (2021, 25 februari). *Zelfs in een stadspark kan het te druk zijn voor 'leven en laten leven'*. Volkskrant.nl. Geraadpleegd op 7 augustus 2023, van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/zelfs-in-een-stadspark-kan-het-te-druk-zijn-voor-leven-en-laten-leven~b2611095/>
- Vining, J., Merrick, M. S., & Price, E. A. (2008). The Distinction between Humans and Nature: Human Perceptions of Connectedness to Nature and Elements of the Natural and Unnatural. *Human Ecology Review*, 15(1), 1–11. https://www.jstor.org/stable/24707479?casa_token=fpwCRk1845AAAAA%3AQKEV2vrZZyQ2PVPTAtNOqDmhhZn_8mzl6H8NBWrlYpFmqcqhmb2gPBfXOEvdXar394WeN6xsrh81ZenrcuSyrj0x_orv28TiBPB84VbEGydC2K83I-B
- Vreke, J., Bezemer, V., & Bervaes, J. (2005). De (on)geschreven regels van het spel; de positie van groen in rode projecten. In *Wageningen University & Research* (Nr. 339343). Alterra Wageningen. Geraadpleegd op 13 juni 2023, van <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/339343>
- Zeng, P. (2016). *Maintaining Social Connectedness: Hanging Out Using Facebook Messenger* [Master's thesis, Miami University]. OhioLINK Electronic Theses and Dissertations Center. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=miami1462362395

11. Bijlages

11.1 Lijst met tabellen en grafieken

Grafiek 1

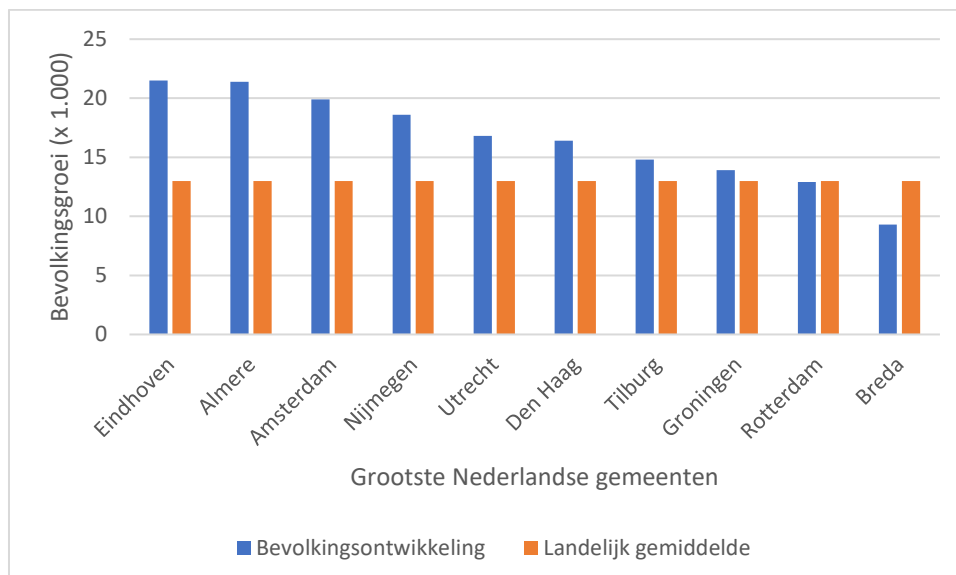
Bevolkingssamenstelling van Nederland sinds 1960

Noot. Gegevens afkomstig van Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022, *Bevolking in de toekomst*.

Grafiek 2

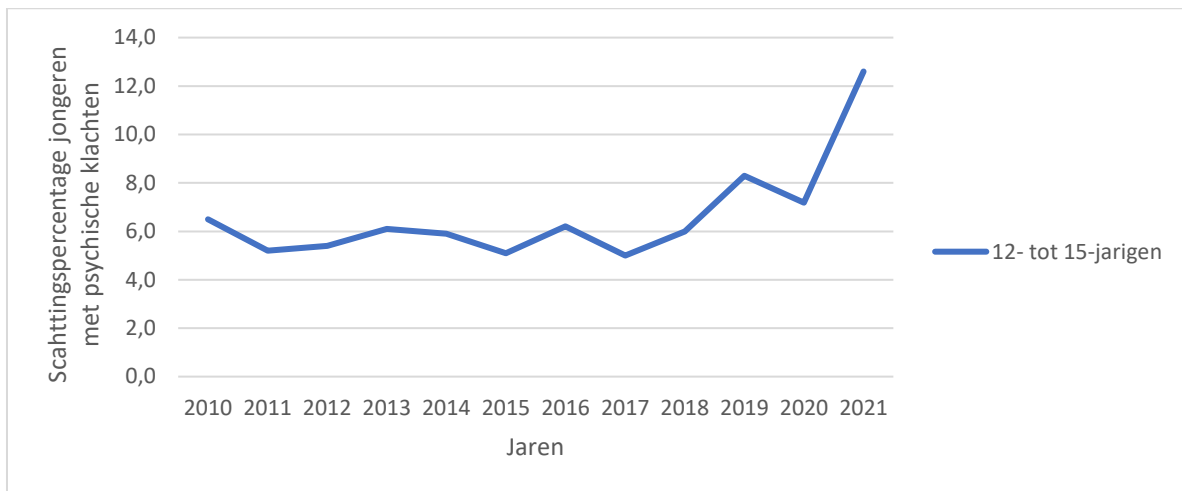
Bevolkingsontwikkeling van de 10 grootste Nederlandse gemeenten, 2022

Noot. Gegevens afkomstig van Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023, *In 2022 bevolkingsgroei in vrijwel alle gemeenten*.

Grafiek 3

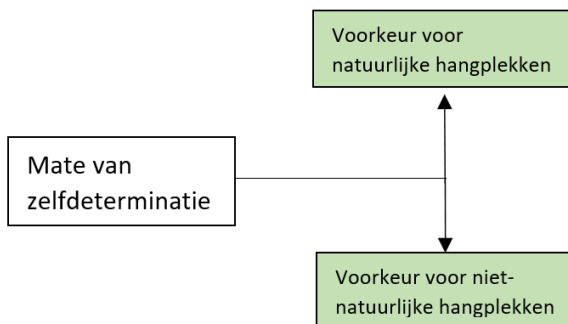
Schattingspercentage van 12- tot 15-jarigen met psychische klachten

Noot. gegevens afkomstig van CBS (2022).

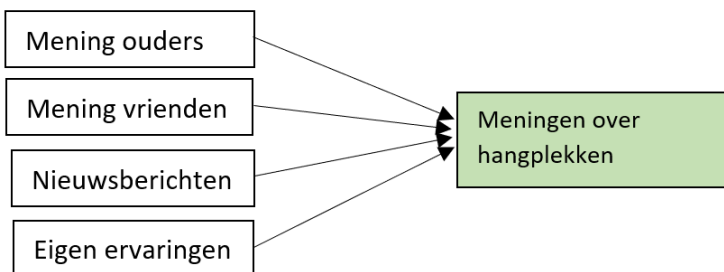
Figuur 1

Conceptueel model deelvraag 2

Figuur 2

Conceptueel model deelvraag 3

Tabel 1*Participant kenmerken*

Kenmerken	N	%
Geslacht		
Man	61	52,1
Vrouw	54	46,2
Non-binair	1	0,1
Ander	1	0,1
Leeftijd		
10 jaar	2	1,7
11 jaar	12	10,3
12 jaar	12	10,3
13 jaar	37	31,6
14 jaar	54	46,2

Tabel 2*Voorkeuren participanten*

Variabele	Voorkeur voor niet-natuurlijke hangplek		Voorkeur voor natuurlijke hangplek		χ^2 (1)	p
	N	%	N	%		
Geslacht						
Man	32	53,3	29	50,9	1,95 ^f	,850
Vrouw	27	45,0	27	47,4		
Non-binair	0	0,0	1	1,0		
Onbekend	1	1,7	0	0,0		
Leeftijd						
10 jaar	1	1,7	1	1,8	7,90	,095
11 jaar	3	5,0	9	15,8		
12 jaar	5	8,3	7	12,3		
13 jaar	25	41,7	12	21,1		
14 jaar	26	43,3	28	49,1		

Noot. f = Fisher's exact test

Tabel 3*Descriptive Statistics*

Variabelen	N	Min	Max	Range**	M	SD
Autonomie	117	6,00	15,00	3 15	12,28	1,79
Competentie	117	15,00	30,00	6 30	22,74	3,10
Verbondenheid	117	35,00	64,00	13 65	52,23	6,06
Zelfdeterminatiescore	117	67,00	106,00	22 110	87,26	8,96
Gebruik niet-natuurlijke hangplek	117	1,00	4,50		2,57	0,76
Gebruik natuurlijke hangplek	117	1,00	5,00		2,70	1,04
Voorkeur natuurlijke hangplek	117	-2,50	2,75		0,12	1,23

Noot. ** v.l.n.r. minimaal en maximaal mogelijke score

Tabel 4*Onafhankelijke t-testen tussen jongere en oudere kinderen*

Variabele	10-12 jarigen (n = 26)		13-14 jarigen (n = 91)		t(115)	p
	M	SD	M	SD		
Waardering natuurlijke hangplek	3,12	1,13	2,58	0,99	2,36	,020
Waardering niet-natuurlijke hangplek	2,69	0,71	2,54	0,77	0,91	,364
Voorkeur voor natuurlijke hangplek	0,42	1,37	0,04	1,18	1,42	,160

Tabel 5*Correlations*

Variabelen	1	2	3	4	5	6	7
1. Autonomie	--						
2. Competentie	.454**	--					
3. Verbondenheid	.363**	.478**	--				
4. Zelfdeterminatiescore	.602**	.759**	.913**	--			
5. Gebruik niet-natuurlijke hangplek	,136	-,005	,108	,098	--		
6. Gebruik natuurlijke hangplek	,044	-,066	,041	,014	,100	--	
7. Voorkeurscore natuur	-,046	-,053	-,032	-,049	-,532**	.789**	--

Noot. ** p < .01

Tabel 6*Correlatie per variabele*

Variabelen	Natuurlijke hangplekken				Niet-natuurlijke hangplekken			
	<i>b</i>	SE	β	p	<i>b</i>	SE	β	p
Constante	2,49	0,96		,011	1,75	0,69		,013
Autonomie	0,05	0,06	0,08	,464	0,07	0,05	0,15	,151
Competentie	-0,05	0,04	-0,14	,222	-0,03	0,03	-0,13	,253
Verbondenheid	0,01	0,02	0,08	,466	0,01	0,01	0,11	,289
df	3, 113				3, 113			
F	0,61				1,31			
p	,613				,274			
R ²	,016				,034			

Variabelen	Voorkeur natuurlijke hangplekken			
	<i>b</i>	SE	β	p
Constante	0,74	1,14		,517
Autonomie	-0,02	0,07	-0,03	,796
Competentie	-0,02	0,05	-0,04	,735
Verbondenheid	0,00	0,02	0,00	,977
df	3, 113			
F	0,13			
p	,942			
R ²	,003			

Tabel 7*Resultaten repeated measures**ANOVA*

Meningen	Natuurlijke hangplekken		Niet-natuurlijke hangplekken	
	M	SD	M	SD
Mening ouders	2,12	1,17	1,98	0,98
Mening vrienden	2,42	1,26	2,42	1,19
Nieuwsberichten	2,12	1,19	2,08	1,04
Ervaringen	3,14	1,31	3,04	1,24
	F	df1, df2	p	η_p^2
Mening Hangplek (natuurlijk vs niet-natuurlijk)	42,62	2,4, 264	< .001	,276
Mening* hangplek	1,71	1, 112	,193	,015
	1,34	2,7, 306	,262	,012

Hangplekvoorkeuren

Start van blok: Introductie

Introductie

Hallo, ik ben Merijn Peters, student Geografie, Planologie & Milieu aan de Radboud Universiteit in Nijmegen! Ik doe voor mijn bachelor scriptie onderzoek naar hangplekken, gebruikt door 10 tot 14-jarigen.

Het doel van dit onderzoek is om deze voorkeuren in kaart te brengen. Deze enquête kan worden ingevuld door **iedereen die tussen de 10 tot 14 jaar oud is**.

De enquête invullen is geheel vrijwillig en duurt ongeveer 10 tot 15 minuten. Je kunt op elk moment in de enquête beslissen niet langer mee te doen door de enquête weg te klikken; je antwoorden worden dan niet verstuurd.

De antwoorden die je invult zijn daarnaast anoniem, wat betekent dat ik niet kan zien hoe je heet.

Voor vragen of opmerkingen kun je een mail sturen naar merijn.peters@ru.nl.

Ik geef toestemming om mee te doen aan dit onderzoek

- Ja
- Nee, ik klik deze enquête nu weg

Einde blok: Introductie

Start van blok: Persoonlijke kenmerken

Wat is je leeftijd?

- 10 jaar
 - 11 jaar
 - 12 jaar
 - 13 jaar
 - 14 jaar
-

Op welke basisschool of middelbare school zit je?

In welke stad of dorp woon je?

Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw
- Niet-binair/derde geslacht
- Ik zeg dat liever niet

Einde blok: Persoonlijke kenmerken

Start van blok: Autonomie

Q9 Bij het antwoorden van de volgende vragen is het belangrijk dat je terugdenkt aan de **afgelopen 3 maanden**: hoe scoorde je op elke vraag in de afgelopen 3 maanden?

Ik kan zelf plannen wanneer ik mijn huiswerk maak zonder hulp van een volwassene

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Ik kan zelf bepalen wat ik eet of drink zonder hulp van een volwassene

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Ik kan zelf bepalen wat ik doe in mijn vrije tijd zonder hulp van een volwassene

- Nooit
- Zelden
- Regelmatig
- Vaak
- Altijd

Einde blok: Autonomie

Start van blok: Competentie

Q13 Bij het antwoorden van de volgende vragen is het belangrijk dat je terugdenkt aan de **afgelopen 3 maanden**: hoe scoorde je op elke vraag in de afgelopen 3 maanden?

Ik voel mij zelfverzekerd wanneer ik iets doe wat ik niet vaak doe (praten voor een groep mensen, een nieuw schoolvak)

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Ik kan mij goed houden aan afspraken die ik heb met mijn ouders

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Ik kan mij goed houden aan mijn huiswerkplanning: als ik plan om mijn huiswerk te gaan maken op een bepaald moment, dan maak ik het ook op dat moment

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Als ik een probleem heb, dan ben ik in staat om dit probleem zelf op te lossen

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Stel, je bent in een groep en iedereen heeft zijn of haar jas aan. Jij hebt het warm. Trek je als enige je jas uit?

- Dat weet ik zeker van niet
 - Waarschijnlijk niet
 - Misschien
 - Waarschijnlijk wel
 - Dat weet ik zeker
-

Stel, je bent in het park met vrienden en met een paar andere jongens/meisjes. Iedereen rookt en jij krijg ook een sigaret aangeboden. Van je ouders mag je niet roken. Neem je de sigaret aan?

- Dat weet ik zeker van niet
- Waarschijnlijk niet
- Misschien
- Waarschijnlijk wel
- Dat weet ik zeker

Einde blok: Competentie

Start van blok: Verbondenheid

Q70 Bij het antwoorden van de volgende vragen is het belangrijk dat je terugdenkt aan de **afgelopen 3 maanden**: hoe scoorde je op elke vraag in de afgelopen 3 maanden?

Hoeveel vrienden heb je ongeveer?

- 0
 - 1 tot 2
 - 3 tot 4
 - 5 tot 6
 - 7 of meer
-

Hoe vaak zie je je vrienden ongeveer per week?

- Minder dan 1 keer
 - 1 tot 2 keer
 - 3 tot 4 keer
 - 5 tot 6 keer
 - Elke dag
-

Hoeveel vrienden hiervan zie je als **goede** vrienden? Goede vrienden zijn vrienden waarmee je alles kan bespreken wat je bezighoudt.

- 0
 - 1 tot 2
 - 3 tot 4
 - 5 tot 6
 - 7 of meer
-

Hoe vaak zie je deze **goede** vrienden ongeveer per week?

- Minder dan 1 keer
 - 1 tot 2 keer
 - 3 tot 4 keer
 - 5 tot 6 keer
 - Elke dag
-

Zit je in één of meerdere vriendengroepen?

- Nee
 - Ja, 1 vriendengroep
 - Ja, 2 vriendengroepen
 - Ja, 3 vriendengroepen
 - Ja, 4 of meer vriendengroepen
-

Als ik ergens mee zit, dan vraag ik mijn vrienden om hulp

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Als ik ergens mee zit, dan helpen mijn vrienden mij ook

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Mijn vrienden vertrouwen mij

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Mijn vrienden accepteren mij hoe ik ben

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Als ik ergens mee zit, dan vraag ik mijn familie om hulp

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Als ik ergens mee zit, dan helpt mijn familie mij ook

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Mijn familie vertrouwt mij

- Nooit
 - Zelden
 - Regelmatig
 - Vaak
 - Altijd
-

Mijn familie accepteert mij hoe ik ben

- Nooit
- Zelden
- Regelmatig
- Vaak
- Altijd

Einde blok: Verbondenheid

Start van blok: Fotovragen intro

Je ziet dadelijk 6 foto's van verschillende soorten hangplekken. Bij elke foto hoort een stelling en een paar vragen.

Einde blok: Fotovragen intro

Start van blok: Fotovraag 1

Stel je voor, deze plek is in jouw buurt. Zou je deze plek dan gebruiken als hangplek?

- Nooit
- Waarschijnlijk niet
- Soms
- Waarschijnlijk wel
- Dat weet ik zeker

Stel je voor, je zou de hangplek op de foto regelmatig bezoeken. Geef voor elke stelling aan of dit een reden voor je is om deze plek te bezoeken

	<u>Ik zou deze plek nooit bezoeken</u>	Dit is geen reden	Dit is niet echt een reden	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Dit is waarschijnlijk wel een reden	Dit is zeker een reden
De mogelijkheid om weg te zijn van mijn ouders en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid dat ik überhaupt mensen om mij heen heb / dat ik mensen kan kijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om weg te zijn van iedereen zodat je even alleen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Fotovraag 1

Start van blok: Fotovraag 2

Stel je voor, deze plek is in jouw buurt. Zou je deze plek dan gebruiken als hangplek?

- Nooit
- Waarschijnlijk niet
- Soms
- Waarschijnlijk wel
- Dat weet ik zeker

Stel je voor, je zou de hangplek op de foto regelmatig bezoeken. Geef voor elke stelling aan of dit een reden voor je is om deze plek te bezoeken

	<u>Ik zou deze plek nooit bezoeken</u>	Dit is geen reden	Dit is niet echt een reden	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Dit is waarschijnlijk wel een reden	Dit is zeker een reden
De mogelijkheid om weg te zijn van mijn ouders en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid dat ik überhaupt mensen om mij heen heb / dat ik mensen kan kijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om weg te zijn van iedereen zodat je even alleen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Fotovraag 2

Start van blok: Fotovraag 3

Stel je voor, deze plek is in jouw buurt. Zou je deze plek dan gebruiken als hangplek?

- Nooit
 - Waarschijnlijk niet
 - Soms
 - Waarschijnlijk wel
 - Dat weet ik zeker
-

Stel je voor, je zou de hangplek op de foto regelmatig bezoeken. Geef voor elke stelling aan of dit een reden voor je is om deze plek te bezoeken

	<u>Ik zou deze plek nooit bezoeken</u>	Dit is geen reden	Dit is niet echt een reden	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Dit is waarschijnlijk wel een reden	Dit is zeker een reden
De mogelijkheid om weg te zijn van mijn ouders en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid dat ik überhaupt mensen om mij heen heb / dat ik mensen kan kijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om weg te zijn van iedereen zodat je even alleen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Fotovraag 3

Start van blok: Fotovraag 4

Stel je voor, deze plek is in jouw buurt. Zou je deze plek dan gebruiken als hangplek?

- Nooit
- Waarschijnlijk niet
- Soms
- Waarschijnlijk wel
- Dat weet ik zeker

Stel je voor, je zou de hangplek op de foto regelmatig bezoeken. Geef voor elke stelling aan of dit een reden voor je is om deze plek te bezoeken

	<u>Ik zou deze plek nooit bezoeken</u>	Dit is geen reden	Dit is niet echt een reden	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Dit is waarschijnlijk wel een reden	Dit is zeker een reden
De mogelijkheid om weg te zijn van mijn ouders en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid dat ik überhaupt mensen om mij heen heb / dat ik mensen kan kijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om weg te zijn van iedereen zodat je even alleen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Fotovraag 4

Start van blok: Fotovraag 5

Stel je voor, deze plek is in jouw buurt. Zou je deze plek dan gebruiken als hangplek?

- Nooit
 - Waarschijnlijk niet
 - Soms
 - Waarschijnlijk wel
 - Dat weet ik zeker
-

Stel je voor, je zou de hangplek op de foto regelmatig bezoeken. Geef voor elke stelling aan of dit een reden voor je is om deze plek te bezoeken

	<u>Ik zou deze plek nooit bezoeken</u>	Dit is geen reden	Dit is niet echt een reden	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Dit is waarschijnlijk wel een reden	Dit is zeker een reden
De mogelijkheid om weg te zijn van mijn ouders en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid dat ik überhaupt mensen om mij heen heb / dat ik mensen kan kijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om weg te zijn van iedereen zodat je even alleen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Fotovraag 5

Start van blok: Fotovraag 6

Dit is een buurthuis

Stel je voor, deze plek is in jouw buurt. Zou je deze plek dan gebruiken als hangplek?

- Nooit
- Waarschijnlijk niet
- Soms
- Waarschijnlijk wel
- Dat weet ik zeker

Stel je voor, je zou de hangplek op de foto regelmatig bezoeken. Geef voor elke stelling aan of dit een reden voor je is om deze plek te bezoeken

	<u>Ik zou deze plek nooit bezoeken</u>	Dit is geen reden	Dit is niet echt een reden	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Dit is waarschijnlijk wel een reden	Dit is zeker een reden
De mogelijkheid om weg te zijn van mijn ouders en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om andere leeftijdsgenoten te ontmoeten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid dat ik überhaupt mensen om mij heen heb / dat ik mensen kan kijken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De mogelijkheid om weg te zijn van iedereen zodat je even alleen te zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Fotovraag 6

Start van blok: Motivaties uitdiepen

Q62 Je bent bijna klaar!

Zojuist heb je een vraag ingevuld die ging over of je de hangplekken op de foto's zou gebruiken.

De volgende stellingen gaan over waar je mening over deze plekken vandaan komt. Het is natuurlijk lastig om dit precies te weten, maar vul het antwoord in waarvan jij denkt dat dat het meeste in de buurt komt.

Mijn mening over deze plek is gebaseerd op...

	Niet waar	Waarschijnlijk niet waar	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Waarschijnlijk wel waar	Wel waar
de mening van <u>mijn ouders</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
de mening van <u>mijn vrienden</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>nieuwsberichten</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>mijn eigen ervaring</u> met plekken die hierop lijken	☐	☐	☐	☐	☐

Mijn mening over deze plek is gebaseerd op...

	Niet waar	Waarschijnlijk niet waar	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Waarschijnlijk wel waar	Wel waar
de mening van <u>mijn ouders</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
de mening van <u>mijn vrienden</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>nieuwsberichten</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>mijn eigen ervaring</u> met plekken die hierop lijken	☐	☐	☐	☐	☐

Mijn mening over deze plek is gebaseerd op...

	Niet waar	Waarschijnlijk niet waar	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Waarschijnlijk wel waar	Wel waar
de mening van <u>mijn ouders</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
de mening van <u>mijn vrienden</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>nieuwsberichten</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>mijn eigen ervaring</u> met plekken die hierop lijken	☐	☐	☐	☐	☐

Mijn mening over deze plek is gebaseerd op...

	Niet waar	Waarschijnlijk niet waar	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Waarschijnlijk wel waar	Wel waar
de mening van <u>mijn ouders</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
de mening van <u>mijn vrienden</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>nieuwsberichten</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>mijn eigen ervaring</u> met plekken die hierop lijken	☐	☐	☐	☐	☐

Mijn mening over deze plek is gebaseerd op...

	Niet waar	Waarschijnlijk niet waar	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Waarschijnlijk wel waar	Wel waar
de mening van <u>mijn ouders</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
de mening van <u>mijn vrienden</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>nieuwsberichten</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>mijn eigen ervaring</u> met plekken die hierop lijken	☐	☐	☐	☐	☐

Dit is een buurthuis

Mijn mening over deze plek is gebaseerd op...

	Niet waar	Waarschijnlijk niet waar	Ik weet het niet zo goed / geen mening	Waarschijnlijk wel waar	Wel waar
de mening van <u>mijn ouders</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
de mening van <u>mijn vrienden</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>nieuwsberichten</u> over deze plek	☐	☐	☐	☐	☐
<u>mijn eigen ervaring</u> met plekken die hierop lijken	☐	☐	☐	☐	☐

Einde blok: Motivaties uitdiepen

